

Pavle Ćosić

SRPSKI ZA STRANCE

Priručnik za lektore i studente srpskog jezika

testovi vežbanja igre

WYDAWNICTWO NAUKOWE UAM

SADRŽAJ:

O NAMENI I UPOTREBI PRIRUČNIKA	9
--------------------------------	---

1. DEO

TESTOVI I VEŽBANJA	11
Ćirilica	13
Padeži, predlozi, prezent, glagol <i>biti</i> , leksika	13
Padeži, odrični oblik	14
Sastavi rečenice	15
Povezivanje pojmova	16
Postavi pitanje	17
Revizija: padeži, vremena (perfekt, prezent, futur prvi)	18
Primer mešovitog testa	20
Povezivanje pojmova (profesije i alati 1)	22
Povezivanje pojmova (profesije i alati 2)	23
Poređenje prideva; komparativ i superlativ	24
Glagolski prilog sadašnji	25
Mešoviti test	26
Predlozi i padeži	28
Padeži; imenice, pridevi, prilozi, zamenice i predlozi	29
Prezent; futur I i II, aorist, imperfekt, prezent za budućnosti i prošlost, kondicional	30
Upitne zamenice	31
Pitanja i odgovori	32
Padeži; zamenice	33
Sastavi priču	34
Sintaksa; zavisne i nezavisne rečenice. Dopuni rečenice	35
Leksika; izrazi, poređenja	36
Glagolski prilog prošli	39
Glagolski homonimi	40
Glagolski homonimi i sinonimi (1)	42
Glagolski homonimi i sinonimi (2)	44
Glagolski homonimi i predlozi	45
Glagolski pridev trpni, pasiv (1)	46
Glagolski pridev trpni, pasiv (2)	48

Prefiksi (<i>anti-, protiv-, kontra-, inter- i među-</i>)	49
Pridevski sufiksi (<i>-ki, -ski, -(i)ji, -ni, -ov (-ev), -in</i>)	50
Tvorba i upotreba imenica	51
Zavisne rečenice; idiomi	52
Tvorba reči; izvedeni pridevi, prilozi i imenice	53
Kolokvijalni govor i žargon (1)	54
Kolokvijalni govor i žargon (2)	55
Tvorba reči; izvedeni glagoli, imenice, pridevi i predlozi	56
Govorne vežbe, Intervju	57
Veznici; uzročne rečenice, vremenske rečenice, kondicional, padeži,	
dvostruka negacija	58
Sinonimi	60
Familijarni izrazi	62
Razumevanje teksta	63
Glagol <i>trebati</i>	65
Aorist i imperfekt	66
Deminutiv i augmentativ	67
Pridevski prefiksi	69
Kondicional, futur II, uslovne rečenice	70
Uzvici	71
Gramatičke i pravopisne greške	72
Antonimi i sinonimi	74

2. DEO

VEŽBANJA I IGRE	77
Na slovo na slovo	78
Kalodont	78
Igra pokvarenih telefona	78
Konsonantske grupe	78
Toplo - hladno	79
Sastavi reči (anagrami)	79
Narodne poslovice	80
Poslovice i izreke	80
Vešala	80
Najmanje dve stvari koje...	81
Pogodi ko je	82
Šesnaest pojmova. Psiho test	83
Najomiljenije životinje. Psiho test	83
Pogađanje ličnosti	83
Pogađanje profesije	84
Kviz 1	84
Kviz 2	88
Kviz 3	88
Kviz 4. Igra asocijacija	89

Umesto diktata	97	
Igra s rečnikom	97	
Vežbe s horoskopom		97
TV Dnevnik	97	
Nastavi rečenicu	98	
Obezglavljene rečenice		98
Životinje i njihove navike		99
Crna hronika		100
Pridevski i glagolski bingo (tombola)		101
Kako gledam na tebe		104
Izbaci uljeza	105	
Zagonetna priča	111	
Uputstva	112	
Proces rada	114	
Kuhinjski recepti	115	
Štamparske greške	115	
Definiši reč	116	
Podela uloga po scenariju		118
Nastavi dijalog	119	
Sinopsis ili priča	121	
Države i gradovi (Zanimljive geografije)		123
Pomešana pitanja i odgovori		124
Hajde da pričamo o...		127
Intervjui	129	
Osmosmerke	131	
Ukrštene reči		133
Mali oglasi	133	
Akrostih	133	
Numeričke igre	134	
Rečenice i reči sastavljene od limitiranih sredstava		135
Dopuni dijaloge	136	

3. DEO

LITERATURA 141

Udžbenici, jezički priručnici i sl.	141
Beletristika, romani, zbirke priča, drame, popularna literatura	143
Novine, časopisi, periodika	144
Internet	145

Indeks za snalaženje po nivoima	147
Indeks oblasti i važnijih termina	149

BIBLIOGRAFIJA 153

O NAMENI I UPOTREBI PRIRUČNIKA

Ovaj priručnik namenjen je pre svega lektorima i studentima srpskog jezika, ali i svima onima koji predaju i uče srpski van fakulteta, u školama jezika i na privatnim časovima. Nastao je kao posledica nedostatka nastavnog sredstva za srpski jezik koji bi pratio nastavu uz udžbenik ili barem omogućio lakši pregled programa i rada na predavanjima i vežbanjima. Ipak, nedavno je izašao "Pregled nastave srpskohrvatskog jezika" Danka Šipke¹, na koji se ovaj priručnik velikim delom i oslanja. U ovom priručniku sabrano je iskustvo stečeno na nastavi srpskog jezika na Univerzitetu Adama Mickjeviča u Poznanju, držanjem časova stranih jezika, privatnim časovima srpskog za strance, ali i iskustvo stečeno učenjem stranih jezika.

Budući da su gotovo sve postojeće knjige s temom srpskog jezika za strance rađene za početni nivo, a većina baš za apsolutne početnike, ovaj priručnik ne sadrži mnogo vežbanja i testova za najniži nivo znanja zbog toga što ti udžbenici u dovoljnoj meri pokrivaju te potrebe. Ne znači da i takvih vežbanja ovde nema, ali su malobrojna i tu su više da nastavnika inspirišu kako da sastavi slična.

Na vrhu svakog vežbanja naznačeno je kom je nivou ono namenjeno, od 1 do 9, što označava broj semestra na fakultetu. To gradiranje ne treba shvatiti preterano precizno. Ono služi kao elementarni orijentir, skala, a naravno da uvek ima grupa i pojedinaca koji će svojim znanjem odskakati od nje.

Gotovo svi obrasci raznih vrsta vežbi (koristeći ovaj termin mislimo i na testove znanja i igre, tekstove i ostale vidove vođenja nastave) primenljivi su na sve nivoe znanja i mogu varirati u odnosu na to kako ih predavač prilagodi učenicima. Sve vežbe i primeri navedeni u ovom priručniku isprobani su na časovima. Poređenja radi, neke su vežbe obrađene primerima za sve

¹ Šipka, Danko: "Pregled nastave srpskohrvatskog (srpskog/hrvatskog/bosanskomuslimanskog) jezika, (Petogodišnji, trogodišnji i intenzivni dvomesečni nastavni program za govornike poljskog jezika); Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznan 2003.

nivo.

Valja naglasiti da je po pitanju modela malo toga u ovom priručniku ekskluzivno novo i originalno. Korišćene su razne šeme već odavno poznatih vežbi primenjivani generacijama u nastavi stranih jezika, odavno poznate igre za decu, koncepcije iz poznatih kvizova; vežbe, testovi i igre preuzeti iz brojnih udžbenika i priručnika ovog tipa za druge jezike², ali je isto tako važno naglasiti da su ovde probrani oni koji dokazano dobro funkcionišu u primeni na srpski odnosno hrvatski jezik³. Pokazalo se, naime, da neke vrlo popularne i godinama usavršavane vežbe za, na primer, engleski i francuski ili su neprimenljive na srpski zbog gramatičkih različitosti, ili studente ostavljaju krajnje ravnodušnim i nezainteresovanim zbog kulturoloških razlika koje se latentno provlače kroz nastavu jezika. Ovde su, dakle, svoje mesto našla samo ona vežbanja koja su se pokazala delotvornim, ali i dovoljno zabavnim i zanimljivim da održe neophodnu pažnju učenika. Primeri su u najvećem broju originalni.

Veliku zahvalnost na podršci, idejama, dopunama i ispravkama dugujem kolegama Stanislavi Kostić, Đurđici Božić, Marinku Zekiću i Slobodanu Vladušiću, a posebno se na brojnim primerima i podršci zahvaljujem Veri Rakić.

P. Č.

² Vidi bibliografiju. Ona vežbanja koja su direktno preuzeta iz stranih priručnika i udžbenika obeležena su fusnotama, dok su opštepoznate igre, vežbanja i modeli kvizova, zajedno s onima kojima se ne zna autor ili ih je smislio potpisnik ovih redova, a ne može biti siguran da od ranije negde ne postoje, ostali neobeleženi.

³ Budući da su uz uvažavanje svih razlika između srpskog i hrvatskog njihove razlike ipak nedovoljno velike da je skoro nemoguće proizvesti neku vežbu koja se ne može brzo serbizarati ili kroatizirati, koristili smo se ovde zajedničkim iskustvom za oba jezika. Ovo važi i za ostale priznate ili nepriznate jezike, a koji su do 1990. godine padali pod zajednički termin *srpskohrvatski* odnosno *hrvatskosrpski* jezik.

1.

TESTOVI I VEŽBE

Ovaj deo priručnika namenjen je svim nivoima, s tim što je uvek naznačeno na početku testa ili vežbe šta je za koji. Međutim, ne treba se toga striktno držati zbog starog pravila da je ponavljanje za učenje jezika uvek dobrodošlo. Neke lakše testove viši nivoi mogu rešavati sve većim skraćivanjem vremena, ubacivanjem manje frekventnih reči ili komplikovanjem rečenične konstrukcije.

Ovde su dati primeri za uobičajene gramatičke, leksičke, sintaksičke i stilske vežbe i testove koji u ovom ili onom obliku već postoje u raznim našim udžbenicima. Najbolje će poslužiti lektorima i nastavnicima da ih daju studentima i učenicima da ih rade na času ili za domaće zadatke. Njihova forma je klasična i uobičajena, osim u nekim redim slučajevima. Priručnik je zamišljen tako da lektoru što je moguće više skрати pripremu za čas tako što će testove moći da fotokopira direktno iz priručnika. Neka vežbanja i testovi dostupna su i na internetu (v. stranicu <http://www.krompir.co.yu/prirucnik>). Ono što razlikuje ovaj deo od drugog dela knjige je u tome što je ovaj više okrenut klasičnom, tradicionalnom usvajanju jezika, dok je u drugom poseban akcenat stavljen na zabavnije sadržaje.

Ova vežbanja i testovi nemaju pretenziju da obuhvate sve segmente potrebne za potpuno savladavanje srpskog jezika. Zasad je ovo samo model koji olakšava nastavu. Postoje mnoge pojave u jeziku koje kroz ove testove nisu obrađivane, a to se naročito tiče nekih izuzetaka, često najomiljenije teme kod mnogih sastavljača udžbenika. Ovde smo pošli od toga da je važnije usvojiti ono što se u jeziku javlja češće, a to su oni slučajevi koji formiraju pravila. Kroz primere su, međutim, dotaknute i mnoge specifične jezičke konstrukcije, oblici i izrazi, ali oni nisu odvojeno naznačeni. Na studentima je da uoče njihovu neobičnost i ponavljanjem sličnih primera da krenu da ih usvajaju.

Neke pojave u jeziku lektor ne može ni da objasni uz pomoć testova. Potrebno je, dakle, povremeno držati predavanja. U ovom delu nalaze se i saveti i uputstva za takav vid nastave (v. npr. vežbanje za augmentative i diminutive, str. 67)

Izvesnu novinu u odnosu na postojeće slične priručnike, udžbenike i skripta ove vrste je povećan broj primera što omogućuje iscrpniji i temeljniji rad i sa većim grupama. Takođe, kroz te primere provlače se često konstrukcije koje pripremaju studente za neka druga vežbanja i testove, a povremeno su namerno korišćeni oblici koji učenike zbunjuju. Na nastavniku je da ih prepozna i da ukaže na njihovu pojavu. Ovo se naročito odnosi na neobičnu ali pravilnu upotrebu pojedinih glagolskih vremena i vidova.

ĆIRILICA

Bez znanja ćirilice nema ni znanja srpskog. Pojedini studenti i učenici unapred se boje da će im to predstavljati veliki problem, ali ne bi trebalo da bude tako. Iskustvo nam govori da ovo pismo svako može da nauči i to vrlo brzo. Pokazala se najboljom receptura kakva se zapravo primenjuje i u osnovnoj školi. Prvo što đaci treba da nauče je baš ćirilica. Tad je najlakše. Nekima manje, nekima više, ali važno je da već posle prvog časa dobiju u zadatak da prepisu azbuku, prvo pisana slova, posle i štampana, i da taj domaći donesu na sledeći čas. Posle toga, u zadatak dobijaju da prepisu prvu lekciju, zatim i vežbanja i tako neprekidno prve dve-tri nedelje, praktično samo to da rade, dok se još ni međusobno ne poznaju dobro, dok još imaju početnog elana i želju da u startu ostave dobar utisak i dok se uklapaju. Ovaj metod je dobar i iz psiholoških razloga jer studenti odmah počinju da rade nešto konkretno što daje opipljive rezultate. Već posle dve nedelje može im se dati diktat i prvi, neki jednostavan tekst, za čitanje. Posle je dovoljno s vremena na vreme davati diktate, tekstove, a u prvo vreme uvek da pišu domaće ćirilicom. I sami će biti iznenađeni kako brzo napreduju.

Sa sajta www.cirilica.com mogu se skinuti tekstovi iz čitanki za osnovnu školu, a nastavnik ih može sastaviti i sam, zavisno od toga po kom udžbeniku radi. Oni studenti koji pokazuju više elana i inicijative mogu da vežbaju radeći sa ćiriličnim kodnim rasporedom sa srpskom tastaturom na računaru.

Takođe, v. str. 127. i 133.

Nivo 1-2

TEST (padeži, predlozi, prezent, biti, leksika)*

(*Ovakve i slične testove dobro je davati što češće u početnim kursevima. Ništa ne smeta ni prepisati tekst iz udžbenika koji su studenti već radili, izbrisati nastavke i umesto njih staviti prazne linije. To je dobar način za utvrđivanje gradiva. Ponekad nije loše više nivoje iznenaditi ovako jednostavnim testovima jer vremenom i oni krenu da zaboravljaju elementarne stvari pa nije loše povremeno se vraćati unazad. Naravno, njima treba ograničiti vreme za rešavanje)

U prodavnic___ se proda___ razne stvar___, ali Jovana najviše___ vol___ da kupuj___ polovnu rob___. Nije tako zato što ona nem___ dovoljno par___ da kup___ nov___ stvar___ nego prosto zato što polovn___ rob___ više___ vol___. Njen___ mama nem___ razumevanj___ za to i stalno je zbog toga kritik___. Narav___, to ne utič___ na nje___ odluke. Jovana ___ vrlo samostal___ osoba.

Ona više___ vol___ da nosi suknj___ nego pantalo___. U pantalon___ se ne oseć___ dobr___. Kaž___ da im___ lep___ nog___, a da se u pantlon___ one skor___ nikad ne vid___. Ona je studentki___ arhitektur___, ___ je zanim___ i mnoge drug___ stvar___. Na primer, Jovana im___ velik___ kolekciju film___ na video-kaset___. Ona je velik___ ljubitelj film-sk___ umetnost___. Najviše___ se sviđa___ franusk___ i italijansk___ film___ iz sedamdesetih i osamdesetih___ godin___. Jednom, kad je bi___ u kinotec___ u Kosovskoj ulic___, tamo gde se prikaz___ star___ filmo___, upoznala je Dark___. Njeg___ takođe interesu___ star___ film___, ali više___ vol___ kinematografi___ koja dolazi iz istoč___ Evrope. Po njemu, ti film___ ima___ u seb___ više život___, ali on prizna___ kvalitet mnogi___ drugih kinematografi___. U bioskop___ čest___ ne___ šta da se gled___ pa nji___ dvoje id___ pozorišt___.

TEST (padeži, odrični oblik):

Popuni rečenice ispravnim oblikom reči iz zagrade:

1. Vi ste iz _____ (Amerika)?
2. Imam dve _____ (sestra).
3. Ivan je kod _____ (prijateljica).
4. U ovoj sobi ima puno _____ (ugao).
5. Na ulici ima mnogo _____ (čovek).
6. Tamara ne može da živi bez _____ (ogledalo).
7. _____ se to veoma dopada (ja).
8. Da li _____ je drago (ona)?
9. Buka smeta _____ dok uči (studentkinja).
10. _____ je dosadno (sestre).
11. Mirkov prozor gleda na _____ (Studentski park).
12. Iznajmila sam _____ (velika kuća).
13. Mi _____ (kupovati) _____ (knjige).
14. Imamo _____ (pića) za _____ (večera).
15. Sutra idemo na _____ (ekskurzija).
16. _____, da li si ti normalan (Igor)?
17. S _____ (Marija) je lepo razgovarati.
18. Deca se igraju _____ (lopta).
19. Na _____ (selo) se dobro _____ (jesti).
20. O _____ (to) ne _____ (vredeti) ni pričati.
21. Na rukama i nogama imamo po pet _____ (prst)

Napravi odričan oblik od sledećih rečenica:

1. Naučnici pišu knjige.

2. Zec je u šumi.

3. Sutra će biti velika žurka kod Marka.

4. Uvek idem u bioskop subotom.

5. Lidija je jednom bila u Budvi.

6. Jednom ću i ja da odem u Budvu.

Sastavi rečenice koje će sadržati zadate reči, bez obzira koliko će i kojih drugih reči imati.*

(*Vodi računa o razlici između prideva i priloga)

primer:

sok - prazan - čaša

Čaša mi je **prazna**, sipaj mi malo **soka**

Kad popiješ **čašu soka**, ona ostane **prazna**.

Kad je **sok** bio u **čaši** ona je bila puna, a sad je **prazna**.

Bokal nije **prazan**, sipaj mi **čašu soka**.

Milan je pobedio u takmičenju u brzom razbijanju **čaša**, popio svoj **sok** i vratio se kući **praznih** ruku.

1. doći - misliti - vreme
2. malo - crn - kupovati
3. brat - boleti - slavan - zub
4. engleski - drug - gladan - praviti
5. fakultet - ići - pametan - veoma
6. razgovarati - vrlo - tih - sestra
7. krava - šuma - zec - brzo - ručati
8. sto - petak - juče - piti - meso
9. sutra - spavati - oni - biti - jak
10. tetka - vuk - brat - zima - naravno
11. crkva - širok - hotel - anđeo
12. voziti - seljak - auto - ponekad - uvek
13. kiša - sedeti - jesti - prozor - preksutra
14. nekad - siv - crven - glup - pametan
15. učiti - odmarati se - voziti - uvek - stanovati
16. ulica - trotoar - čovek - sestra - prodavnica
17. ljut - pozorište - kasniti - pljeskavica - rano
18. mleko - pas - ružan - lep - raditi
19. govoriti - roštilj - jelo - pušiti - paziti
20. nikad - takođe - lud - velik - slon

LESIKA - IMENICE, POJMOVI, ZNAČENJA - POVEZIVANJE POJMOVA

Poveži gornje s donjim pojmovima. Na liniju pored imenice odozgo upiši slovo pod kojim se nalazi odgovarajuća odrednica sa spiska ispod.

(* Neki gornji pojmovi mogu se povezati sa dve ili više donjih odrednica. Upiši onu za koju se najviše vezuje ili na koju tebe najviše asocira)

roman __, šunka __, pršut __, aspirin __, jabuke __, tabla __, kada __, scenografija __, kifla __, uvijač __, navijač __, šampon __, šampion __, šampinjon __, farmerke __, trava __, ruža __, štala __, injekcija __, jogurt __, buket __, pogača __, stomak __, ker __, pištaljka __, kroasan __, ždrebe __, sako __, soko __, tuš __, njiva __, hrast __, tablete __, vrabac __, šminka __, rakovi __, bonsai __, vizita __, orasi __, kunić __, stopalo __, zastava __, petao __, analgetik __, luk __, pogača __, gaza __, školjke __, haljina __, muzika __, vo __, so __, kasapin __, himna __, vepar __, gaće __, farmaceut __, terapeut __, džemper __, pašteta __, jež __, burek __, karanfil __, prst __, kreda __, krompir __, jagode __, brijač __, lignje __, jelen __, kačkavalj __, duks __, prase __, prasetina __, peca-nje __, lopta __, fundus __, hirurgija __, pavlaka __, vrat __, suvi vrat __, smeh __, kičma __, keks __, buter __, nokat __, salama __, zemlja __, vrganji __, koreografija __, monografija __, monodrama __, mononukleoza __, četinari __, kulen __, pilule __, koplje __, flaster __, proja __, aplauz __, kikiriki __, slavina __, rakija __, peškir __, čarape __, bendžamin __, levi bek __, amputacija __, simfonija __, sestra __, dijagnoza __, mukanje __, mekinje __, špric __, fikus __, los __, losos __, statista __, lovac __, kvasac __, rebarca __, rebro __.

- A. apoteka
- B. knjižara
- C. selo
- D. ljudsko telo
- E. more
- F. kupatilo
- G. cvečara
- H. bolnica
- I. učionica
- J. pekara
- K. pozorište
- L. mesara
- M. prodavnica hrane
- N. stadion
- O. prodavnica odeće
- P. šuma

VEŽBE. PITANJA I ODGOVORI; RAZNO - POSTAVI PITANJE

Sastavi pitanja tako da ponuđene rečenice budu odgovori na njih.

primer:

Zato što je duvao jak vetar.

- a. Zašto ste odustali od odlaska na izlet?
- b. Zbog čega je odložen let za Beograd?
- c. Zašto ste onda spustili jedra, kapetane?
- d. Zašto su svi juče bili tako nervozni?
- e. Radi čega je padobranac promašio cilj za čitavih dvesta metara?

- 1. Da bismo uštedeli što više novca.
- 2. Zato što bi se šef onda jako naljutio.
- 3. Jer ima strah od letenja.
- 4. Zato što je u tom restoranu zabranjeno pušenje.
- 5. Zato što su tačni. Nikad ne kasne.
- 6. Ne verujem da je to pravi razlog. Verovatno je to samo opravdanje.
- 7. Zato što je kelner bio izuzetno neljubazan.
- 8. Jeste, ali i ti bi to radio da si puno mlađi.
- 9. Zato što nisam bio tamo.
- 10. Zbog mravâ
- 11. Tako što su se upoznali u zatvoru.
- 12. Ne, ni najmanje, a Vama?
- 13. Neka hvala, drugi put.
- 14. Samo preko mene mrtvog.
- 15. Iz tog tvog pitanja se tačno vidi da o tome nemaš pojma.
- 16. Nije, mislim da je to veoma loš predlog.
- 17. Ne, ali sledeći put pazi.
- 18. Da, svakako. Uzeću, ali samo malo.
- 19. Nema šanse. Nisam ti ja otac da me pitaš takve stvari.
- 20. Ma hoću, ne brini se, samo već jednom prestani da mi stalno postavljaš to isto pitanje.

REVIZIJA: PADEŽI, VREMENA (PERFEKT, PREZENT, FUTUR PRVI)

1. Popuni rečenice kao u primeru:

U januaru putujemo u _____ (Moskva)
U januaru putujemo u Moskvu.

1. Posle koncerta idemo u _____ (restoran).
2. Idemo u _____ (bioskop).
3. Idem u _____ pre podne (škola).
4. U koju _____ želite da putujete? (zemlja).
5. Svakog dana Miloš ide na _____ (fakultet).
6. Slađana se vratila sa _____. (žurka)
7. Mirko je bio na _____ kod svoje tetke. (proslava)
8. U martu uvek pada puno _____. (kiša)
9. U moru ima puno vrsta _____. (riba).
10. Moja kuća ima nove _____ (prozor).
11. Pored _____ ima jedna mala prodavnica. (crkva)
12. Zbog čega si se posvađao s _____? (Borivoje)
13. U kojem se _____ daje onaj glupi tinejdžerski film? (bioskop)
14. To pitaj profesora koji predaje _____ jezika. (istorija)
15. U mojoj _____ ne piše tako. (knjiga)
16. Jaja se kuvaju u _____. (šerpa)
17. Danas ćemo za _____ jesti _____. (ručak; sarma)
18. Bez muke nema _____. (nauka)
19. Ne volim da se sunčam na _____ (plaža)
20. Te biljke obično rastu pored _____. (more)
21. Sa Meseca se vidi cela _____ (Zemlja)
22. Ne razumemo se s _____ biologije (nastavnica).
23. Ljudi se u poslednje vreme sve više sporazumevaju _____. (tenkovi)
24. U mojoj _____ ne stanuju ti _____. (ulica; čovek)
25. U ovom _____ se ništa ne vidi. (mrak)
26. Koliko _____ ima tvoj _____? (liftovi; neboder)
27. Na osmi sprat se penjem _____. (lift)
28. Često sedim na _____ (terasa).
29. Jovana sprema dobra _____. (jelo)
30. Nema nikakvog _____ da se vraćamo kući _____. (smisao; taksi)
31. U _____ živi nekoliko veoma poznatih pisaca. (Crna Gora)
32. Nema _____ da se setim gde smo letovali pre osam _____. (šansa; godina)
33. U proleće ima puno _____, ali ih u skorije _____ ima i najesen. (trešnje; vreme)
34. U svakom _____ ćemo stići na _____. (slučaj; vreme)
35. Nigde ne vidim navijače _____, ali Partizanovih ima na svim strana ma _____. (Crvena zvezda; stadion)
36. Ove _____ sam uzeo od naše _____. (lutka, ćerka)

2. Popuni rečenice kao u primeru:*

(*Neki primeri imaju dva ili više rešenja)

Gospođa Ratković dobro _____ francuski jezik. (znati)
Gospođa Ratković dobro zna francuski jezik.

1. On više _____ u ovoj fabrici. (ne raditi).
2. Radnici danas nisu _____ na posao. (ne doći).
3. Još juče su mačke _____ u sobi (biti).
4. Sutra _____ Miloš i Jasna (doći).
5. Nemoj da _____ ono što ne _____. (kazati; misliti)
6. Oni koji _____ neka izađu napolje. (pušiti).
7. Kakvo će vreme biti, _____ sutra. (mi - znati).
8. Mima _____ da _____ pre nego što je naučila. (ne znati; kuvati).
9. Mi _____ ono što nam _____. (kupiti; trebati)
10. U ovoj kući nikad _____ dovoljno kafe. (nemati)
11. Zašto te _____ taj hotel? (zanimati)
12. Još uvek se ne zna kada _____ Sale _____ na radiju. (gostovati)
13. Sandra _____ da dođe tek u sredu. (planirati)
14. Dok _____ dvojica _____ treći koristi. (tući se)
15. Maki _____ kako ga oni uvek _____ (ne razumeti; prevariti)
16. U utorak _____ novi kafić u mom kraju. (otvoriti se)
17. Neki ljudi _____ u potpuno hladnoj vodi. (kupati se)
18. U kadi _____ i da se _____ veš. (moći; prati)
19. Arhimed _____ "Eureka!". (uzviknuti)
20. Zašto vi više _____ na moja pisma?. (ne odgovarati)
21. Neke ptice _____ na jug. (seliti se)
22. I mi _____ nekad u ovom kraju. (stanovati)
23. U avgustu obično ne _____ sneg, ali i to _____ na visokim planinama (padati; dešavati se)
24. Vi nikad _____ domaće zadatke. (ne raditi)
25. Jednog dana ove novčanice _____ veoma vredne. (biti)
26. Nekad _____ krave _____ više mleka. (davati)
27. Kad ti _____ tvoja devojka, ti odmah _____ kod Milice (dosaditi; otići)
28. _____ li oni pravo na sopstveni život? (imati)
29. Neca i Luka _____ veoma dugo. (živeti)
30. Nela _____ nekad _____ po ceo dan. (voleti; telefonirati)
31. U celoj Vojvodini žetva _____ ove jeseni veoma dobra. (biti)
32. Hvala vam puno, ali mi _____ crtane filmove (ne voleti; gledati)
33. U ovoj kafani ljudi mnogo _____, a u onoj prekoputa _____ samo _____ . (piti; svađati se)
34. Ovu lekciju _____ na sledećem času. (raditi)
35. Neki ljudi _____ i kad _____. (lagati; ne trebati)
36. _____ li ti dalje od svoga nosa? (videti)

PRIMER MEŠOVITOG TESTA

Stavi prideve i imenice u odgovarajuće padeže:

1. Juče sam razgovarao sa _____ (dobri vojnici)
2. Razgovaramo o _____ (veliki problem)
3. Juče smo videli _____ (Zoranova tetka)
4. Video sam te na _____ (mala fotografija)
5. Sedim iza _____ (najbolji učenik)
6. Sa prozora vidim _____ (zelena trava)
7. Legli su ispod _____ (nisko drvo)
8. Knjigu sam dao _____ (slaba studentkinja)
9. Dragana liči na svoju _____ (stara baka)
10. Po ceo dan ona se gleda u _____ (iskrivljeno ogledalo)

Stavi glagole u odgovarajuća vremena i oblike:

1. Juče su Zorica i Zoran _____ na izletu zajedno (biti).
2. On _____ na more (putovati, futur+negacija)
3. Mi _____ da čitamo ovu knjigu (morati, perfekt+negacija)
4. Pomoću nogu i kostiju _____ (mi, kretati se, prezent)
5. Kad on _____ veći, videće se sličnost (biti).
6. Mi _____ kad se završi film (doći).
7. On _____ domaći zadatak. (uraditi, perfekt+negacija)
8. Molim vas, _____ mi moju svesku (vratiti).
9. Vozili smo se dugo, neprestano _____ velike pauze (praviti+gl.pril. sadašnji)
10. Sledeće subote _____ taj film (mi+gledati).

Odgovori na pitanja:

1. Koliko je sad sati? (slovima) _____
2. U kom mesecu počinju predavanja na fakultetu? _____
3. Odakle je bio Leonardo da Vinči? _____
4. Navedi pet divljih životinja _____
5. Šta je to čaša? _____

Upiši neku zamenicu na praznu liniju.

1. Kupio sam _____ veliku igračku.
2. Prodaćemo _____ stan.
3. Uplašio sam se čoveka _____ je bio jako velik.
4. Moraću da nabavim _____ cipele.
5. Razgovarali smo o _____ bratu.

Sastavi rečenice od ponuđenih reči (možeš koristiti i druge reči)

cigareta, čovek, pevati, loš, dosadno

doktor, dobar, sutra, ići, brzo

sneg, padati, kuća, stalno, zanimljiv

Navedi reč suprotnog značenja (antonim)

1. glup: _____
2. težak: _____
3. istina: _____
4. prodati: _____
5. bolji: _____
6. mršav: _____
7. vući: _____
8. pokvariti: _____
9. mali: _____
10. prošli: _____

Stavi prideve u komparative:

1. prijatan: _____
2. debeo: _____
3. mlad: _____
4. jeftin: _____
5. čudan: _____
6. lak: _____
7. težak: _____
8. srećan: _____
9. zdrav: _____
10. tih: _____

Sastavi pitanja tako da ove rečenice budu odgovori na njih:

1. Preko vikenda. _____
2. Hoću, vrlo rado. _____
3. Zato što je ta planina veoma visoka. _____
4. Nemam vremena. _____
5. Skoro svaki dan _____

TEST - LEKSIKA

Spoji profesije s leve sa alatima s desne strane, kao u primeru.

Primer:
kuvar - varjača

1. daktilograf	nož za staklo.1
2. čistačica	menjač .2
3. pevač	čekić .3
4. pisac	lopta .4
5. nastavnica geografije	reket .5
6. stolar	kasa .6
7. rukometaš	oklagija .7
8. teniser	testera/pila .8
9. frizer	četkica .9
10. pekar	mapa sveta .10
11. snimatelj	mašina za kucanje .11
12. slikar	lenjir .12
13. lovac	olovka .13
14. prodavac	epruveta .14
15. ribar	kamera .15
16. staklorezac	palica .16
17. fotograf	metla .17
18. drvoseča	mikrofon 18
19. učenik matematike	puška .19
20. vozač	mreža .20
21. dirigent	češalj .21
22. hemičar	blic .22

TEST - LEKSIKA

Spoji profesije s leve sa alatima s desne strane, kao u primeru.

Primer:

snimatelj - kamera

1. čelist	peraja .1
2. bubnjar	šešir .2
3. kovač	turpija .3
4. krojač	rečnik .4
5. svećar	britva .5
6. manikir	granata .6
7. lekar	violončelo .7
8. kosač	konač .8
9. kinooperater	mikseta .9
10. mesar	bič .10
11. ratar	karte .11
12. brijač	plug .12
13. mađioničar	valjak (jarac) .13
14. mašinovođa	satara .14
15. artiljerac	stetoskop .15
16. šahista	projektor .16
17. leksikograf	nakovanj .17
18. tonac	doboš .18
19. ronilac	lokomotiva .19
20. gatara	figure .20
21. krotitelj	vosak .21
22. moler	kosa .22

1. Stavi pridev ili prilog u komparativ ili superlativ*

(*neke rečenice nemaju naveden pridev/prilog u zagradi. Odredi ga po smislu)

Moja kuća je _____ od tvoje (velik).

Moja kuća je **veća** od tvoje.

1. Hleb je _____ od cigareta. (jeftin)
2. Beograd je _____ od Beča. (mali)
3. Dejan je danas _____ od Nenada (veseo)
4. Ova knjiga je _____ od svih koje sam dosad čitala. (dosadan)
5. Taj vic je glup, ali ovaj je još _____.
6. Rekli su mi da je lepa, ali je još _____ nego što sam očekivao.
7. Dijamant je _____ dragi kamen. (tvrd)
8. Platina je _____ plemeniti metal. (skup)
9. U Rimu je još _____ saobraćaj nego u Beogradu. (gust)
10. Tvoje cipele su _____ od mojih. (star)
11. Sarme su danas _____ nego prošli put. (slan)
12. Ponekad je kornjača _____ od zeca. (brz)
13. Kupili ste _____ sijalice. (jak) Sad je u sobi _____ nego pre.
14. Meni je _____ pored moga Ilije. (milo)
15. Sale se prvi popeo na _____ planinu na Balkanu. (visok)
16. Juče sam se loše osećao, ali danas sam mnogo _____.
17. Mile je _____ nego ikad. (debeo)
18. Taj Čvorović je sigurno neki tvoj _____ rođak. (dalek)
19. Sutra će biti još _____ nego danas. (toplo)
20. Moj štap je _____ nego tvoj. (tanak)
21. Ne pravi se _____ nego što jesi. (pametn).
22. Ovo je sigurno _____ muzika koja se danas pravi. (žestok)
23. Beograd znači beli grad, ali je to možda _____ grad na svetu. (siv)
24. Treba da budeš _____ u sebe. (sigurna)
25. Ovo je bez sumnje _____ šešir koji sam ikad video. (ružan)
26. Ova slanina je _____ od one druge. (mastan)
27. Kažu da su žuti feferoni _____ nego zeleni. (ljut)
28. Trebalo bi da danas za ručak pojedemo nešto _____. (konkretno)
29. Jelena je drska, ali je Bojana još _____.
30. S mora ćemo se sigurno vratiti _____ nego što smo sad. (crn)
31. To je _____ zemlja u kojoj sam dosad bila. (siromašan)
32. Imate li nešto _____? (sitno)
33. Danas su banane trule, ali ako ih ne pojedete sutra će biti još _____.
34. _____ mi je belo vino nego crno. (drago)
35. Dragana tvrdi da je _____ nego Vanja. (lenj)
36. Bolje krenite ovim putem, _____ je. (kratko)
37. Što južnije to _____. (tužno)
38. Ova ulica mi se čini _____ od one druge. (uzak)
39. Razgovarao sam sa _____ vodnikom. (star)
40. Bulevar Aleksandra Karađorđevića Beograđani _____ (često) zovu samo Bulevar, jer je to _____ (širok) i _____ (velik) ulica u gradu.

TEST: GLAGOLSKI PRILOG SADAŠNJI

Dopuni rečenice kao u primerima:

Napomena:

Na višim nivoima, studenti se mogu stimulisati da sami smišljaju rečenice koje će sadržati ove oblike. Treba napomenuti da oni mogu zameniti skoro sva vremena, tako da bi moguć zadatak bio da smisle po primer u kojem će gl. pril. sadašnji zamenjivati prezent, perfekt, futur I, futur II... Takođe, treba voditi računa i podvući razliku od prideva koji dobijaju sufiks -ći i ovog oblika priloga.

Dok smo se mirno šetali kejom, naišli smo na jednog velikog psa koji nas je napao.
Mirno *se šetajući* kejom, naišli smo na jednog velikog psa koji nas je napao.

i obrnuto

Ućeći geografiju, čovek ponekad poželi da ode na neko daleko putovanje.
Kad (dok) ući geografiju, čovek ponekad poželi da ode na neko daleko putovanje.

1. *Kad* vas **gledam** kako zevate i meni se spava.
2. Čovek se brzo umori **penjući se** uz planinu biciklom.
3. **Ne pazeći**, čoveka može da strese struja.
4. *Dok su odlazile* vozom, Anđela i Slađana su nam mahale
5. Televiziju najčešće gledaju **ležeći**.
6. Najviše volim da putujem *dok spavam*.
7. Male odmomore smo provodili _____ (**pušiti**).
8. *Dok su se vozili* kolima, kroz prozor im se vijorila zastava.
9. Baba se povredila **preskačući** ogradu od terase.
10. Ikar je doživeo veliko iskustvo **leteći** visoko ka svetu bogova.
11. Autobusom smo se uvek vozili _____ (**pevati**)
12. Mića se ujeo za jezik. Rekao je glupost _____ (**želeti**) da kaže nešto sasvim drugo.
13. *Kad ne radi* ništa, Milan se oseća umorniji nego posle posla.
14. Mnogo ste pogrešili *kad ste se* onoliko **radovali** prvom голу.
15. Jova je pobesneo **čekajući** Tanju da se vrati iz kupovine.
16. Posle svega, Milan će ipak da se vrati, ali _____ (**tugovati**) za Londonom.
17. Poludeću *ako budem govorio* ovako u prazno.
18. Držaću ti palčeve, ali **spavajući**, pošto ispit polažeš suviše rano.
19. Nikad nećeš smisliti dobar poklon *ako budeš* samo o tome **razmišljao**.
20. Ptice umiru *dok pevaju*.
21. Čovek može i da se umori _____ (**sunčati se**) previše.
22. Minja se uvek penjao na deseti sprat peške *a da se* nikad nije previše **umarao**.
23. Otišli su kod lekara _____ (**strahovati**) za svoje zdravlje.
24. Ne verujem da ćeš napraviti veliku karijeru _____ (**prati**) prozore.

MEŠOVITI TEST:

Napomena:

Ovo je primer mešovitog testa. Pogodan je za rad na času, ne za domaći, tako što se studentima zadaje da odgovaraju na pitanja nasumično, kako ih ne bi rešavali čekajući da na njih dođe red i tako unapred spremali odgovor, jer tako ne paze na času. Na primer, sledeći ko je na redu, kaže mu se da da odgovor na drugo vežbanje pod brojem 3. Ako ne zna, lektor pita onog ko se javi da zna.

1) Stavi direktni govor u indirektni:

Deca su rekla: "Ne volimo da idemo kod lekara".
Deca su rekla da ne vole da idu kod lekara.

1. Čovek ponekad kaže: "Mnogo mi je teško palo to što imam sve manje posla".
2. Marija je dobra učenica, ali stalno govori: "Ja ne volim da idem u školu i mrzim učenje. To rade samo štreberi. Ja se po ceo dan zezam s društvom, uveče uvek izlazim i jednostavno me ništa drugo ne interesuje".
3. Gospodin Lukić redovno ide kod lekara: "U principu, meni ništa ne fali", često kaže, "ali kod lekara idem da bih proverio svoje zdravstveno stanje za svaki slučaj. U stvari, ja volim da idem kod lekara".*
4. Anđelko i Anđela su brat i sestra. Anđelko kaže: "Moja sestra Anđela je lažljivica jer svojim drugaricama stalno govori: "Ja normalno jedem i najviše volim slatkiše", a kod kuće po ceo dan gladije, ne jede baš ništa da bi u školi mogla pred njima da se prejeda, a opet uvek da bude vitka i mršava".
5. Ne volim kad neko kaže: "Biću kratak".

2) Stavi rečenice u direktni govor:

1. Gospođica Perić neprestano tvrdi da najbrže kuca i da joj nema ravne u daktilografiji u preduzeću u kojem radi, ali i šire. Njene kolegice tvrde uglas da to nije istina, da je svaka od njih i bolja i brža od nje.
2. Danas će Luka sigurno da kaže da je juče bio kod svog lekara, a sutra će da kaže da je danas trebalo da ide ali da je zaboravio. Još će dodati da će da ide sutra.
3. Dejan je rekao da voli da glada stare filmove i da mu nimalo ne smeta što su crno-beli.
4. Učiteljica je svojim učenicima rekla da će sutra da rade test iz geografije, ali je dodala i da ne treba unapred da se spremaju.
5. Marko je pitao svoje drugove zašto idu na pecanje kad napolju pada kiša, a oni su mu odgovorili da vole da kisnu.
6. Jovana će se jednog dana zapitati šta joj je trebalo da se petlja s onim propalicama iz kraja kad je grad pun finih mladića.

* Ova rečenica ima nekoliko mogućih rešenja.

3) Upotrebi ZATO umesto ZATO ŠTO.

Mi danas duže živimo **zato što** su mnoge bolesti izlečive.
Mnoge su bolesti izlečive, **zato** danas mi duže živimo.

1. Nemam nameru da se izvinjavam zato što nisam ni za šta kriv.
2. Sutra će Pera da fotografiše predsedničkog kandidata zato što će za to da dobije puno para.
3. Danas je Mima bila bezobrazna zato što je bila nervozna.
4. Zato što je danas četvrtak, mi smo se lepo obukli i spremili se da pevamo.
5. Prošle godine nije bilo puno snega zato što je bilo previše hladno, a ove godine ga nema zato što je suviše toplo.
6. Dugo smo se svađali zato što se nismo razumeli od samog početka. Tek kasnije smo utvrdili da nije ni bilo razloga za svađu zato što niko nije odmah primetio da je u pitanju bio nespo-razum.
7. Ljudi često nešto prećute zato što su nesigurni u sebe. Posle im bude žao zato što prekasno shvate da su bili u pravu.
8. Ne postoji siguran način da se dođe do sreće zato što je broj mogućih kombinacija beskonačan. Ipak, mnogi su pronašli sreću zato što su probali veliki broj kombinacija.
9. Neki se često boje istine zato što im se ne uklapa u ono što su tog dana planirali da urade.

4) Prema smislu i logici, zameni obeležene zamenice odgovarajućim oblikom imenice ili neke druge promenljive reči.*

Nekad su ljudi mislili da se **ono** vrti oko **nje**.
a) Nekad su ljudi mislili da se **Sunce** vrti oko **Zemlje**.
b) Nekad su ljudi mislili da se **sve** vrti oko **žene**.

1. U **njemu** ima puno **njih**, ali u **njima** nema nikad dovoljno **njih**.
2. Daj svoju **nju** svojoj **onoj**, ali svoju **nju** samo svojoj majci i **njoj**.
3. Moje **ono** je mnogo daleko i zato preko **njega** više volim da ostanem u **njemu** u kojem studiram i u miru spremam **njih**.
4. Iako **joj** je bilo jako toplo, Lidija je ipak otišla svojoj **njoj** u kojoj je bilo puno **nje**, ali bila je vrlo gladna.
5. Dok smo bili kod **nje**, **on** je bio uključen ali ga niko nije gledao jer smo se svi zabavljali igrajući **njih** na **njemu**, pa kad nam je i to dosadilo prešli smo na **njega**, ali vrlo neozbiljan jer smo svi bili popili previše **toga** i **te**.
6. U Subotici ima puno **njih** i zato se ona uzima za **to** uspešnog zajedničkog i složnog **njega**.
7. Kad se **ono** sabere, ispada da ovog **njega** nećemo imati dovoljno **njih** ni za **nju**.
8. Ko pre **njoj** njegova je **ona**.
9. Gde ima **toga** ima i **te**.

* Svaka rečenica ima više rešenja, ali izaberi ono koje ti se najviše sviđa ili ti prvo padne na pamet.

REVIZIJA, TEST:

PREDLOZI I PADEŽI

Upotrebi odgovarajući predlog ili stavi reč iz zagrade u odgovarajući padež.*

(*U nekim slučajevima mogu se upotrebiti različiti predlozi)

1. Sad ti je jasno zašto nam je _____ žurci bilo toliko dosadno.
2. Nema hleba bez _____ (motika).
3. Dosta smo gledali _____ prozor.
4. Jedna lasta ne čini _____ (proleće).
5. Kad vi mislite da se vratite _____ puta?
6. Kupili smo puno jaja da napravimo _____ (velika torta).
7. Pera se kasno vratio _____ škole.
8. Gospodin Stanković je _____ (prodavac).
9. Šta sve to imaš _____ toj torbi?
10. Parfem uvek držim u _____ (kupatilo).
11. Tu odluku doneli smo _____ pritiskom.
12. Na ulici ima puno _____ (čovek).
13. _____ mojih leđa stoji jedna žena.
14. Da li vi to govorite _____ (ja)?
15. Da li vi to govorite _____ meni?
16. Na _____ (ja) uvek možeš da računaš.
17. Sve je on to izračunao na _____ (svoj kompjuter).
18. Vрати se _____ svoje mesto.
19. Dosta je bilo, idemo _____ (kuća).
20. Knjigu je ostavila _____ kuće.
21. Vrat ćemo se kroz nekoliko _____ (dan).
22. Kad izlazim _____ kuće, obično prolazim _____ vrata.
23. _____ njenog prozora se ništa ne vidi.
24. Kroz _____ (ona) prozor se ništa ne vidi.
25. Moramo, tako je _____ zakonu.
26. Veliko pismo. Kome _____ (to) pišeš?
27. Naučio sam svog psa da hoda _____ nogu.
28. Nisu se lepo ponašali prema _____ (Vi)?
29. Najzad su se vratili _____ Kopaonika.
30. Pričali smo sa _____ (direktor škole)
31. Pričali smo o _____ (direktor škole)

REVIZIJA:

IMENICE, PRIDEVI, ZAMENICE I PREDLOZI; PADEŽI

Stavi pridev i imenicu u odgovarajući padež ili dodaj odgovarajući predlog, kao u primerima:

A.

Mnogi ljudi ne vole da žive u _____ (visoke zgrade).

Mnogi ljudi ne vole da žive u **visokim zgradama**.

B.

_____ prodavnice smo izašli tužni jer nismo našli šešire _____ slame.

Iz prodavnice smo izašli tužni jer nismo našli šešire **od** slame.

1. Deca vole da se igraju u _____ (parkovi) i da putuju _____ more.
2. Kad god se Zoran vraća iz _____ (škola), sretne mnogo _____ (stari prijatelji).
3. _____ (čovjek) se ne sviđa kad ga svi posmatraju.
4. _____ (majka) se ne sviđa kad ne može da vidi _____ (deca) _____ prozora.
5. U _____ (neboderi) se ljudi žale _____ buku.
6. Igor i Sale su otišli na _____ (planina) i brzo se popeli na _____ (vrh).
7. U _____ (Milenina torba) nalazi se sveska _____ linije.
8. Sporedni ulaz _____ pozorište se nalazi u _____ (Francuska ulica)
9. Po _____ (Marfijev zakon) hleb uvek pada _____ namazanu stranu.
10. _____ Petrovića se uvek osećam kao kod _____ (kuća).
11. Navijači Zvezde imali su puno _____ (razlog) da se raduju jer je Radić odbranio _____ (penal).
12. Kupci su navalili _____ robnu kuću kad su čuli za _____ (rasprodaja).
13. Pored _____ (ja), _____ izlet idu još dvoje _____ (moji prijatelji).
14. Filološki fakultet se nalazi _____ Studentskom _____ (trg), a Poljoprivredni _____ Zemunu.
15. U _____ (Perin kompjuter) nema _____ (nepotrebni podaci).
16. Ključ _____ učionice je u _____ (kabinet).
17. Suncokret je vrsta _____ (cvet) koja je uvek okrenuta _____ Suncu.
18. Sa _____ (žurka) sam se vratio sa _____ (one), ali bez _____ (oni).
19. Kako misliš da _____ (ona) vratiš _____ (olovka) kad nije došla _____ fakultet?
20. Ima li u _____ (ovaj grad) _____ (normalni ljudi)?

SINTAKSA; PREZENT; FUTUR I i II, AORIST, IMPERFEKT, PREZENT ZA
BUDUĆNOST I PROŠLOST, KONDICIONAL

Napomena:

Prezent može označavati i radnju koja se desila u prošlosti (narativni prezent) i koja će se desiti u budućnosti, a može predstavljati i zamenu za neka modalna značenja. Ovakva distribucija prezenta veoma je raširena u srpskom, naročito u govornom jeziku. Za radnju u budućnosti mogu se upotrebiti samo *nesvršeni* glagoli mada je u svakodnevnom govoru već dosta dugo prisutna i upotreba svršenih (npr. *vidimo* se sutra; možda *padne* kiša i sl), što se smatra nepravilnim.

Kao u primerima, zameni glagol u prezentu odgovarajućim u nekom drugom vremenu.*
(*Neki slučajevi imaju više rešenja, a neki se ne mogu zameniti nijednim drugim oblikom)

a. Juče vidim Marka kako **kupuje** nov auto, a **ne znam** otkud mu toliko para.

Juče **sam video (videh)** Marka kako **kupuje (je kupovao, kupovaše)** nov auto, a **ne znam (nisam znao)** otkud mu toliko para.

b. Sutra idemo u pozorište, ako **stignemo**.

Sutra **ćemo ići (bismo išli)** u pozorište, ako **budemo stigli**.

1. **Dolazite** li na večeru? **Spremam** lasanje.
2. **Idem** ja tako ulicom i odjednom **padnem** na nos; sapleo se o nešto.
3. Ove godine sigurno **pada vlada**, a onda **slede** vanredni izbori.
4. Ako **se desi** da **nema** mesta, **ne idemo**.
5. Pre nekoliko godina **zvoni** mi neko na vrata. Ja **otvorim** i **vidim** poštara koji mi **kaže**: "Od sledećeg meseca penzije više **ne dostavljamo** na kuću."
6. Prekosutra sigurno **gubimo** utakmicu od uvek neprijatnog Azerbejdžana.
7. Juče **odem** u fabriku gde mi **kažu** da od sledeće godine **radim** u trećoj smeni.
8. **Dolazim** sigurno, čak i ako **ne mogu**.
9. **Vidim** jutros Pericu kako **trči** i **pitam se** kuda toliko **žuri**.
10. Kako stvari **stoje**, od sledeće godine **nema** posla ni za koga, osim ako se **ne desi** neko čudo.
11. Dok se **ne smirite**, **ne razgovaram** sa vama!
12. Da **upoznaš** bolje svoju zemlju, **moraš** više da **putuješ**.
13. U Nikšiću se od sledeće godine **održavaju** dani piva.
14. Uz izvesne uslove **prihvatam** vaš poziv.
15. **Ne dam** ti svoju sliku. Kakav si, **ima da je izgubiš**.
16. U aprilu se **očekuje** zahlađenje, a moglo bi da **se desi** i da padne sneg.
17. **Molimo** klijente da na kasi **prebroje** novac. Ne **primamo** kasnije reklamacije.
18. Ako Vam **se desi** da izgubite pasoš, javite se odmah najbližem konzulatu.
19. Ako **nema** prevelike gužve, **dolazimo** i mi na karneval u Veneciji ove godine.
20. Ne brini se, **žurim** ukoliko **se dogodi** da oni **krenu** ranije.

Na prazne linije upiši odgovarajuće upitne zamenice*.

(*Najčešće je moguće upotrebiti više zamenica, čime se menja smisao pitanja, a često pitanje može biti i besmisleno, ali gramatički ispravno).

1. Gde... ?	17. Radi koga... ?	33. O čemu...?
2. Kad... ?	18. Odakle... ?	34. Po kome...?
3. Zašto... ?	19. Od kada (otkada...) ?	35. Da li...?
4. Kuda...?	20. Čemu... ?	36. Nad kim...?
5. Koliko...?	21. Na čemu... ?	37. Sa čim...?
6. Zbog čega... ?	22. Po čemu... ?	38. Ispod čega...?
7. Radi čega... ?	23. Za kad... ?	39. Iznad čega...?
8. Kako...?	24. Dokle... ?	40. Od koga...?
9. Šta...?	25. Do kad...?	41. Koliki/e/a...?
10. Kako to da... ?	26. Oko čega...?	42. O kome...?
11. Otkud... ?	27. U vezi s čim....?	43. Iza čega...?
12. Odakle... ?	28. Koliko dugo...?	44. Koji/koja/koje...?
13. Ko...?	29. Koliko često...?	45. Kakav/a/o-/i/e/a...?
14. S kim... ?	30. Koliko daleko...?	46. S koliko...?
15. Otkud to da...?	31. Od čega...?	47. U koliko...?
16. Zbog koga.... ?	32. Iz čega...?	48. Za koliko...?

Primer:

1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 14, 15, 16, 17, 26, 27, 35, 38, 39, 43 ste se posvađali?

1. _____	su se oni prvi put upoznali?
2. _____	smo bili na koncertu?
3. _____	se bojiš aviona?
4. _____	govorite srpski?
5. _____	se stidite da im to kažete u lice?
6. _____	bi objasnio funkciju pluskvamperfekta u jeziku?
7. _____	ideš u taj restoran?
8. _____	stanuješ u neboderu?
9. _____	sati prestaje policijski čas?
10. _____	ste diplomirali?
11. _____	pticama služe krila?
12. _____	se koristi grejalica?
13. _____	je razlika između njih dvoje?
14. _____	se pravi od drveta?
15. _____	se razlikuju muškarac i žena?
16. _____	se proizvodi čelik?
17. _____	radnici rade u tri smene?
18. _____	boluju lekari?
19. _____	praznici ponekad traju toliko dugo?
20. _____	se nalazi ključ od stana?
21. _____	se putuje od Niša do Budve?

REVIZIJA, TEST:
PITANJA I ODGOVORI

Postavi pitanje tako da istaknuti deo rečenice bude odgovor.

Marina i Darko su **odlični učenici**.
Šta su Marina i Darko?

1. Juče su svi studenti bili **na izletu**.
2. Juče su **svi studenti** bili na izletu.
3. **Juče** su svi studenti bili na izletu.
4. Kad svi odu kući, ostaće **samo domar** da čuva školu.
5. Kad svi odu kući, ostaće samo domar **da čuva školu**.
6. **Kad svi odu kući**, ostaće samo domar da čuva školu.
7. Kad svi odu **kući**, ostaće samo domar da čuva školu.
8. Nema **hleba** bez motike.
9. Nema hleba **bez motike**.
10. U Srbiji **ima puno lepih brda, planina, dolina, reka, potoka i jezera**.
11. **U Srbiji** ima puno lepih brda, planina, dolina, reka, potoka i jezera.
12. U Srbiji **ima puno** lepih brda, planina, dolina, reka, potoka i jezera.
13. U Srbiji ima puno lepih brda, planina, dolina, reka, potoka **i jezera**.
14. Mnogo želim **da putujem i da vidim sve interesantne zemlje i gradove**.
15. Mnogo želim da putujem i **da vidim sve interesantne zemlje i gradove**.
16. Mnogo želim da putujem i da vidim **sve interesantne zemlje i gradove**.
17. **Mnogo** želim da putujem i da vidim sve interesantne zemlje i gradove.
18. Zato što je sutra nedelja **spremaćemo nešto lepo za ručak**.
19. Zato što je sutra nedelja spremaćemo **nešto lepo za ručak**.
20. **Zato što je sutra nedelja** spremaćemo nešto lepo za ručak.
21. Zato što je sutra nedelja spremaćemo **nešto lepo** za ručak.
22. U mom dragstoru uvek ima **svežeg hleba iako radi neprekidno**.
23. U mom dragstoru **uvek ima** svežeg hleba iako radi neprekidno.
24. **U mom dragstoru** uvek ima svežeg hleba iako radi neprekidno.
25. U Evropi su nekad živele **mnoge divlje životinje kojih više nema**.
26. **U Evropi** su nekad živele mnoge divlje životinje kojih više nema.
27. U Evropi su **nekad** živele mnoge divlje životinje kojih više nema.
28. U Evropi su nekad **živele** mnoge divlje životinje kojih više nema.
29. **U Nišu** vrlo često pada kiša.
30. U Nišu vrlo često pada **kiša**.
31. U Nišu **vrlo često** pada kiša.
32. Nekad su ljudi mislili **da je Zemlja ravna ploča**.
33. **Nekad** su ljudi mislili da je Zemlja ravna ploča.
34. Nekad su ljudi mislili da je Zemlja **ravna ploča**.

SINTAKSA: ZAMENICE, PADEŽI

Upotreba zamenica **koji, -a, -e (kojeg, kojem... - koga, kome...)** i **šta (čijeg, čijem... - čega, čemu...)**.

Upiši odgovarajući oblik odnosno-upitne zamenice na praznu liniju, kao u primeru*
(*U nekim slučajevima ima više rešenja)

U Kragujevcu ima mnogo bendova _____ sviraju hevi-metal.
U Kragujevcu ima mnogo bendova **koji** sviraju hevi-metal.

Napomena:

Obratiti pažnju na zamenicu **što**, koja često može da se upotrebi umesto nekih drugih.

1. Jeste, to je ona stara gitara na _____ sam naučio da sviram.
2. Je l' to ono vino od _____ boli glava?
3. Od _____ me toliko boli glava?
4. _____ se više bojiš, miša ili slona?
5. Kako to da tebi taj sos uvek tako dobro ispadne? U _____ je tajna?
6. Kako vam brzo rastu deca! _____ ih to hranite?
7. U _____ filmu beše ona scena kad onog tipa pojedu mravi?
8. Na _____ ste vi? Na vinu ili pivu?
9. Kako se to ponašaš? Od _____ si to naučio?
10. Je l' to onaj političar _____ voli da psuje?
11. Oko _____ ste se posvađali?
12. U _____ grmu leži zec?
13. Na _____ spratu živite?
14. Dobar dan. Na _____ sprat idete?
15. Sa _____ sprata ste pali?
16. S _____ biste voleli da idete na godišnji odmor?
17. _____ biste voleli da putujete u Kotor?
18. Jana je ona devojčica _____ voli da crta.
19. Od _____ mesa se prave pljeskavice?
20. To je onaj Steva _____ je pobegao iz zatovora.
21. Vraćam se iz firme u _____ sam zaposlen.
22. To je istinita priča po _____ je snimljen jedan film.
23. Kakav je hleb zavisi i od toga od _____ je brašna napravljen.
24. Od _____ zavisi hoćemo li dobiti dobre ocene?
25. To je onaj Joca _____ stanuje na Vračaru.
26. Ovo su krave _____ daju puno mleka.
27. U _____ ulici se nalazi Narodno pozorište?
28. Ne znam ni ja od _____ je ovo jelo tako ljuto.
29. Zaboravili su radi _____ su se toliko radovali.
30. Nemate _____ da se plašite.
31. U _____ si mesecu rođen?
32. On je taj čovek _____ treba da se obratite.

Nivo 5-6

SINTAKSA I LEKSIKA: PISMENE VEŽBE

Sastaviti priču od ponuđenih reči. Svaka od ovih reči mora da se nađe bar jednom u priči, a sve ostalo je stvar slobodnog izbora studenta.*

(*Obratiti pažnju na razliku između prideva i priloga)

IMENICE:

STAN
GOST
MIŠLJENJE
GLUPOST
ČOVEK
NIVO
OSOBA
SITUACIJA
KARAKTER
ZVUČNIK
MUZIKA
JELO
SARMA
FILM
PEČURKA
RADIJACIJA
KRIVICA
LAŽ

PRIDEVI:

GLUP
STALAN
ZELEN
MALO
ČEKATI
VELIK
TANAK
GLASAN
LJUT
SLAB
BESMISLEN
NEKORISTAN
KRATAK
UPLAŠEN
LAŽNI
NESLAN
VESEO
PRAKTIČAN

PRILOZI:

BRZO
OČEKIVANO
MALO
MNOGO
AUTOMATSKI
PREVIŠE
OPUŠTENO
OVDE

GLAGOLI:

PEVATI
KUKATI
ČEKATI
SMEJATI SE
PLAŠITI
GLEDATI
KRASTI
RIZIKOVATI
IGRATI
PUCATI
SKAKATI
PLATITI
PREMEŠTATI
TRAMPITI SE
ŠUŠKATI
PALITI
POČETI

SINTAKSA: ZAVISNE I NEZAVISNE REČENICE

Dopuni rečenice:

U jednom selu kod Kragujevca _____, ali nisu mogli da _____.

Dok su neki više voleli _____, drugi su radije _____. U crkvi je _____, ali to je njihovoj deci _____.

Kad je najstariji sin jednom _____, pa se zbog toga _____, neki u porodici su _____.

Zbog toga je rekao svima: "_____ i vratiću se tek kada _____".

Na to mu je otac odgovorio: "To je tvoj problem, ali _____".

Posle toga _____, a mnogi su se pitali _____.

Nije prošlo ni godinu dana a _____. Međutim, ne bi to bilo tako _____, bez obzira što _____.

_____. Iako _____, kasnije su _____.

Na kraju su _____, pa je majka _____.

_____. Od tada u _____.

IZRAZI, POREĐENJA

Kako se kaže?

1. jak kao _____
2. spor kao _____
3. brz (juri) kao _____
4. velik kao _____
5. mali kao _____
6. vredan (radi) kao _____
7. radi (funkcioniše) kao _____
8. lenj kao _____
9. gluv kao _____
10. star (mator) kao _____
11. debeo kao _____
12. mršav (tanak) kao _____
13. pijan kao _____
14. pije kao _____
15. slobodan kao _____
16. smrdi kao _____
17. glup kao _____
18. pametan kao _____
19. lep kao _____
20. ružan kao _____
21. sladak kao _____
22. ravan kao _____
23. besan (ljut) kao _____
24. čist (neuprljan) kao _____
25. lukav kao _____
26. zdrav kao _____
27. lud kao _____
28. spava kao _____
29. jede kao (ako puno jede) _____
30. jede kao (ako malo jede) _____
31. jede kao (ako nepristojno jede) _____
32. psuje kao _____

33. lak kao _____
34. težak kao _____
35. gladan kao _____
36. bogat (pun) kao _____
37. uplašen (boji se) kao _____
38. puši kao _____
39. laže kao _____
40. smešan kao _____
41. dosadan kao _____
42. veran kao _____
43. kriv (pogrljen) kao _____
44. bedan kao _____
45. čvrst, tvrd kao _____
46. hladan kao _____
47. tvrdoglav kao _____
48. uporan kao _____
49. peva kao (ako lepo peva) _____
50. priča kao (ako puno priča) _____
51. dobar kao _____
52. prljav kao _____
53. mudar kao _____
54. pun kao _____
55. pliva kao (ako dobro pliva) _____
56. pliva kao (ako loše pliva) _____
57. bled kao _____
58. grbav kao _____
59. tvrd kao _____
60. siromašan kao _____

ODGOVORI:

1. jak (snažan) kao *bik, konj, vo, od brega odvaljen*
2. spor kao *puž, kornjača*
3. brz kao *munja, ris, zec*
4. velik kao *slon, kuća, kit, Sunce*
5. mali kao *mrav, miš, zrno graška*
6. vredan (radi) kao *mrav, pčela, (lud, blesav)*
7. radi (funkcioniše) kao *švajcarski sat, mašina, lud, blesav*
8. lenj kao *trut*
9. gluv kao *top*
10. star (mator) kao *mumija, Biblija, Metuzalem*
11. debeo kao *svinja, bumbar, ormar*
12. mršav (tanak) kao *igla, prut, list, glista, slamka*
13. pijan kao *letva, majka, zemlja*
14. pije kao *smuk, sunđer*
15. slobodan kao *ptica (na grani)*
16. smrdi kao *tvor, riba, govno*
17. glup kao *točak, čuskija, top, točilo*
18. pametan kao *pčela, mrav*
19. lep kao *slika, upisan*
20. ružan kao *pas, grob, veštica, đavo, vrag*
21. sladak kao *šećer, bombona, med*
22. ravan kao *daska*
23. besan (ljut) kao *ris*
24. čist (neuprljan) kao *suza*
25. lukav kao *lisica, vidra*
26. zdrav kao *dren, jabuka*
27. lud kao *zvono, struja, luster, kupus*
28. spava kao *top, zaklan*
29. jede kao (ako puno jede) *lud, da mu je poslednji put, nezdrav*
30. jede kao (ako malo jede) *ptičica, vrabac*
31. jede kao (ako nepristojno jede) *svinja*
32. psuje kao *kočijas*
33. lak kao *pero*
34. težak kao *slon, konj, olovo, kamen*
35. gladan kao *pas, vuk*
36. čuti kao *riba, grob*
37. uplašen (boji se) kao *mrav, ptičica*
38. puši kao *dimnjak, smuk, Turčin, furuna*
39. laže kao *pas*
40. smešan kao *klovn, pajac, crtani film*
41. dosadan kao *proliv*
42. veran kao *pas*
43. kriv (pogrljen) kao *kifla, paragraf*
44. bedan kao *crv*
45. Čvrst kao *stena*
46. hladan kao *led*
47. tvrdoglav kao *magarac, mazga*
48. uporan kao *mrav, magarac*
49. peva kao (ako lepo peva) *slavuj*
50. priča kao (ako puno priča) *navijen*
51. dobar kao *duša, hleb (lebac), dobar dan*
52. prljav kao *svinja, prase*
53. mudar kao *sova*
54. pun kao *oko*
55. pliva kao *riba*
56. pliva kao *sekira*
57. bled kao *krpa*
58. grbav kao *kamila*
59. tvrd kao *kamen*
60. siromašan kao *crkveni miš*

VEŽBE, GLAGOLSKI PRILOG PROŠLI (PARTICIP PERFEKTA)

Uradi rečenicu po modelu:

Kad je napravio oruđe od metala, čovek je lakše lovio.

Napravivši oruđe od metala, čovek je lakše lovio.

Ili obrnuto:

Pojevši ručak, Zorica je prestala da bude gladna.

Kad je pojela ručak, Zorica je prestala da bude gladna.

1. **Pošto je uvideo** da nema drugog rešenja, Đorđe je platio kaznu.
2. **Čim su se doselili** u novi stan, Paunovići su ga odmah sredili po sopstvenom ukusu.
3. **Najevši se**, i Olji i Slađani se prispavalo.
4. **Čim je snimio** svoj dosad najbolji film, Kusturica je odmah započeo rad na novom.
5. **Prevrnuvši se** u krevetu na drugu stranu, Ratko je nastavio da spava.
6. **Potraživši** savet od svoje žene, službenik Predrag Luković počeo je da napreduje na poslu.
7. **Čim su stigli** u Beograd, odmah su kupili plan grada.
8. Kad je, **nagnuvši se** kroz prozor, Aleksandra shvatila da se nalazi na osamnaestom spratu, počela je da vrišti jer pati od vrtoglavice.
9. **Videvši** kakve su danas cene, gospođa Mitić je otišla s pijace **a da ništa nije kupila**.
10. **Napravivši** uspešno dvostruki salto, klizačica Mira bila je sigurna u pobedu.
11. **Kad se vratila** s mora, Biljana se očigledno prolepšala.
12. **Kad se sve sabere**, nismo tako loše prošli.
13. **Doselivši se** na Balkan, Sloveni su sa sobom doneli i svoje običaje.
14. Sonja i Darko shvatili su da su zaboravili najvažnije stvari tek kad **su raspakovali** kofere.
15. **Upisavši se** u Ginisovu knjigu rekorda, Dejvid Vots je ostvario svoj životni san.
16. Marija Damjanović je pronašla sebe najzad **odabravši** pravi poziv.
17. Dragutin Topić oborio je balkanski rekord tek **kad je skočio** peti put.
18. **Umislivši** da je bio inspirisan, Zoran je ovaj put napravio sasvim osrednju izložbu.
19. Igor je shvatio kako život može da bude veseo tek **pošto je** poslovno **posetio** Afriku.
20. Napoleonu je postalo jasno da će izgubiti bitku tek **kad se** u nju **upustio**.
21. Jovana je rešila da napusti fakultet **kad je shvatila** kako je manekentsvo unosan poziv.
22. Damir se naljutio, pokazujući svoju ljutnju **tako što je zalupio** vrata za sobom u odlasku.
23. Slavko se osamostalio tek **pošto je okrenuo** leđa svom šefu.
24. **Budući da su se** na brzinu **spremile** za nastup, balerine još mogu da budu i zadovoljne kako su prošle kod publike.
25. Ne znam kako si mislio da položiš ispit **kad si** knjigu **pročitao** samo jednom, i to površno.
26. Mirko i Slavko nisu hteli da odu kući **dok** pre toga **nisu upecali** po tri velike ribe.
27. **Iako nije shvatio** vic, Kiza se ipak nasmejao radi reda.
28. **Ne mogavši** drugačije da pređe reku, Milan ju je preplivao.
29. **Čim je stigla** kod zubara, Katarinu je prestao da boli zub.
30. Gustav i Maja su odmah otišli **pošto su shvatili** da im tu nije mesto.

VREMENA, ZNAČENJA, GLAGOLSKI HOMONIMI, GLAGOLSKI VIDOVI

Izaberi glagol i upotrebi ga u odgovarajućem obliku, kao u primerima.

(Neke rečenice imaju više rešenja).

odneti
otkriti
odmarati se
igrati (se)
(pro)naći
odlučiti (se)
postaviti (postavljati)

pokriti
(po)jesti
vratiti se (vraćati se)
voditi
otići
raditi
(na)ljutiti se

1.

Evropljani nisu znali za krompir pre nego što _____ Ameriku.

Evropljani nisu znali za krompir pre nego što **su otkrili** Ameriku.

2.

Kad sve _____ nećete više biti gladni.

Kad sve **budete pojeli** nećete više biti gladni.

(ili: Kad sve **pojedete** nećete više biti gladni.)

1. Idi na pijacu i ne _____ bez boranije.
2. Gradonačelnik Leskovca _____ da čevapčići postanu zaštitni znak tog grada.
3. Kad sam _____ kući s posla, gosti su već _____.
4. Nikola Tesla je neke svoje izume ostavio nedovršenim, _____ sa sobom njihovu tajnu u grob.
5. Kolumbo _____ Ameriku, ali je posle nije _____.
6. Moraš _____ šta ti je u životu bitno.
7. Ako ni ova partija ne _____ pobjednika, moraćemo da _____ majstoricu.
8. Partizan _____ 3:0, ali je na kraju ipak uspeo da izgubi utakmicu.
9. Ako ne _____ barem dve porcije, ova domaćica će _____.
10. Kad se _____ s puta, hoću da sve _____ na svom mestu.
11. Saša i Sandra _____ da imaju decu tek kada završe fakultet.
12. Mirka _____ svoj prtljag na garderobu, a posle nije _____ neke stvari u svom koferu.
13. Kad ste _____ ključeve, da li ste odmah _____ od kuće?
14. Neki ljudi više vole _____ šah nego tango.
15. Petar je voleo da po ceo dan provede u gradu, uopšte _____ kući barem nešto da _____.
16. Svega toga ne bi bilo da je Perica na vreme _____ u policiju.
17. Ako se ispostavi da nije bilo razloga da vi _____, da li _____?
18. Nismo mi ljudi, mi samo _____ svoj posao, a ljudi su oni koji su nam dali to

- _____.
19. Otišli smo na more da _____, a ne da _____.
 20. Kad god ____ Ivana _____ sa instituta, zatekne decu kako crtaju po zidovima.
 21. Po ceo dan _____ ko crnac, a nikad nemam vremena da _____.
 22. Tetka Olja _____ u drugu sobu da gleda televiziju, zaboravivši _____ bebu koja je upravo zaspala.
 23. Luna je naučila kako _____ sto.
 24. Vesna i Nada dobro _____ tenis, ali to _____ prekasno.
 25. Mogu li bilo šta da ti kažem a da _____?
 26. Biljana ga _____ svuda sa sobom, kao da je on neka vrsta njene maskote.
 27. Branka _____ prodajnu izložbu i uspela je da proda pet velikih slika.
 28. Ne bih se ja _____ da su mi rekli da neće _____ ranije.
 29. Naučnici su uspeli da produže ljudski vek _____ razna medicinska sredstva.
 30. Vi ništa ne _____, samo _____ te ćevape.
 31. Bernar _____ na izgradnji Ajfelove kule, ali se zbog toga nije _____ u udžbenicima istorije arhitekture.
 32. Goran _____ u fotelji, kad je Jasna odjednom došla i onda opet _____.
 33. _____ ja vremena da popravim mašinu, ali nisam ni primetio da _____.
 34. Kad god odlučim da sednem _____ zazvoni telefon, a kad sednem _____ obično se stvore idealni uslovi za rad.
 35. Marina nikako _____ veš na pranje, a već toliko dugo stoji da su neke stvari moljci skroz _____.
 36. Daj _____ već jednom kakva jaja hoćeš da ti spremim.
 37. Snežana je skroz pokisla _____ kući iz kluba.
 38. Branka se uopšte nije ugojila iako nimalo _____ računa o tome koliko _____.
 39. Kad se mi _____, vi ćete već biti daleko.
 40. Nemoj _____, ali moram da ti kažem da ti jako loše _____ karte.
 41. Deca _____ u parku, a onda je odjednom počeo zemljotres.
 42. Dok _____ ko je ubica, ja neću prestati da čitam ovaj krimić, makar mi _____ svi autobusi.

GLAGOLI: HOMONIMI, SINONIMI, IDIOMI, VREMENA, VIDOVI, ZNAČENJA

Izaberi glagol po smislu i stavi ga u odgovarajuće vreme*:

(*U nekim slučajevima moguće je upotrebiti više glagola sa spiska)

raditi (uraditi, proraditi, poraditi, izraditi) (se)
praviti (napraviti, popraviti) (se)
baviti se (pozabaviti se)
obaviti (obavljati)
činiti (načiniti, učiniti) (se)
ponašati se (poneti se)
vršiti, izvršavati (izvršiti)
postupati (postupiti)
sprovesti (sprovoditi)
izvesti (izvoditi)
spremati, pripremati (spremiti, pripremiti)

1. Ne bih se ja time _____ da ne moram. To ja zbog para.
2. Već duže vreme taj video-rikorder ne _____, ali ako hoćeš _____ ga.
3. Ako ne prestaneš da _____ te grimase, poplašićeš svu decu u parku.
4. Poslastičari _____ kolače, oni se time _____.
5. _____ smo savršen plan: on će da kuva, a mi ćemo da jedemo.
6. Jedna lasta ne _____ proleće, ali zato dve laste mogu da _____ puno malih lasti.
7. Ne _____ se važan. Tek dva meseca _____ a već misliš da si neka krupna zver-ka.
8. Živi već tri godine kod njih u gostima ne _____ ništa.
9. Samo ga šutni i _____. Takvi su ti stari televizori - sve na silu.
10. Neki studenti se _____ kao majmuni, ali to ne znači da se jednog dana neće _____ ozbiljnim poslovima.
11. Ne znam kako ste to _____, ali otkako ste se pojavili televizor više ne _____.
12. Ništa mi se ne _____ već danima. Čim me prođe ovo raspoloženje _____ se tim poslom.
13. Šta to _____? Po tvom ponašanju bi se reklo da se _____ o nečem ozbiljnom.
14. Savić je zvanično zaposlen u Novom Sadu, ali zapravo _____ na crno u Somboru.
15. Vojnici nisu _____ po pravilima službe i zato su kažnjeni.
16. Očigledno je da su Đinđiću kriminalci _____ o glavi već dugo. U suprotnom ne bi _____ ovo ubistvo.
17. Pazi šta _____, ovakvo tvoje ponašanje uvek se može protumačiti kao da se _____ nečim sumnjivim.
18. Oni se nisu lepo _____, ali vi ste dobro _____ što ste tako mirno reagovali.
19. Veruje se da su pošto su _____ masakr, pojedini zločinci _____ samoubistvo.
20. Meni se _____ da imamo realne šanse u revanšu. Mihajlović je _____ čudo postigavši dva gola u poslednjih pet minuta.
21. Ne, banka više ne _____, ali dođite sutra i (mi) _____ sve što treba.

22. Zar vam se ne _____ da ste malo preterali?
23. Skakačica je dobro _____ dvostruki salto, ali je slabo uskočila u vodu.
24. Ivan nije obučar, ali ume da _____ cipele.
25. S obzirom na to kako su prema njemu _____ još je i dobro prošao.
26. Očigledno je da ovde policajci ne _____ svoju dužnost kako treba. U suprotnom se ne bi tako _____.
27. Šta je _____!? _____ grudvu i pogodio profesora u glavu!?
28. Ta agencija navodno _____ dezinfekciju i deratizaciju, ali meni se više _____ da se _____ nekim drugim poslovima.
29. Ako pronađemo načina, _____ taj plan u delo.
30. Ta cura se _____ kao kuvana noga, a još se i _____ važna.
31. Šta nam lepo _____ za ručak?
32. Ta knjižara _____ do ponoći, ali mi se _____ da se zaposleni _____ krajnje neljubazno.
33. Nismo se još _____ za put, moramo još nešto da _____, sačekajte nas malo.
34. Otkako _____ za vlast, prilično se _____. Više nije onako mršav.
35. Ma samo ti se _____, oni su, u stvari, jako fini ljudi.
36. Savezna vlada rešila je da _____ popis stanovništva sledeće godine. Popis će biti _____ na celoj teritoriji naše zemlje bez Kosova.
37. Šta ste mu to _____? Izgleda kao da su ga krave žvakale.
38. Šta da se _____? On se _____ kao skot i tu se ništa ne može _____.
39. Danka i Tanja su lokale cele noći i totalno su se _____. Znači, opet sutra ništa neće _____.
40. U toj kasarni _____ se obuka za specijalce.
41. Kad god spremim ispit, _____ sve pogrešno. _____ se da je najbolje izlaziti nespreman.
42. Svesni smo da smo _____ gluposti i _____ se nedolično, ali obećajemo da ćemo se _____.
43. Ne _____ se fin, svi znamo da si ti sklon da _____ i najpoštenijeg čoveka.
44. Ako ne budeš _____ po uputstvu, nemoj da se čudiš što ti mobilni neće _____.
45. _____ mi samo neki sendvič da pojedem nešto na brzinu.
46. Pazite kako se _____ za stolom i ne _____ predstavu kao što obično _____.

GLAGOLI: HOMONIMI, SINONIMI, IDIOMI, VREMENA, VIDOVI, ZNAČENJA

Izaberi glagol po smislu i stavi ga u odgovarajuće vreme:

koristiti (iskoristiti) (se)
služiti (poslužiti, uslužiti) (se)
upotrebiti (upotrebljavati)
trošiti (potrošiti)

1. Branka se sama _____ voćem koje je stajalo na stolu.
2. Ako nećete da _____ mozak, najbolje da ni ne idete na časove.
3. Mnogi političari se _____ jeftinom demagogijom kako bi stekli birače.
4. Logično je da vojska _____ teško naoružanje, ali nije logično da se time _____ i sitni kriminalci.
5. Milan se snašao ni ne _____ najjače adute koje je imao.
6. Rekli su mi da je telefon nov, ali deluje kao da je već _____.
7. Taj foto-aparat me je besprekorno _____ 10 godina, a onda se odjednom skroz raspao.
8. Ma ona je njega samo _____ i zatim odbacila kao prljave gaćice.
9. Kad vas čujem kako se _____ engleskim, pitam se gde ste ga tako naučili.
10. U ovom lokalu ne _____ alkohol pijanim osobama.
11. Sandra _____ sve pare na garderobu pa posle gladije nedeljama.
12. Te devojke su za samo dva dana _____ sav toalet-papir koji smo imali kod kuće.
13. Samo se vi _____, osećajte se kao kod svoje kuće.
14. Zna li vi kako se _____ ovaj mobilni telefon?
15. Nikad ne _____ hemijsku olovku, uvek se radije _____ tankim flomasterom.
16. Čemu _____ ova sprava?
17. Nikad ne _____ usluge te avio-kompanije jer na njihovim linijama _____ užasnu hranu.
18. Previše sam vremena _____ na gluposti. Sad moram da radim i da vreme _____ maksimalno rentabilno.
19. Trenutno se _____ tatinim kolima, ali to je zato što su moja na popravci.
20. Vidim da _____ moju pastu za zube. Zašto ne kupiš sebi jednu?

GLAGOLSKI PREDLOZI, HOMONIMIJA

Po smislu odaberi glagol i stavi ga u odgovarajući oblik, kao u primeru:

(Neke rečenice imaju dva ili više rešenja)

uraditi
obraditi
odraditi
zaraditi
naraditi se
poraditi
proraditi
izraditi

obaviti
probaviti
zabaviti (se)
nabaviti
dobaviti
izbaviti (se)
pozabaviti se
pribaviti

Milena obično ne radi domaće zadatke, ali ovaj put _____.
Milena obično ne radi domaće zadatke, ali ovaj put **je uradila.**

1. Baš smo se lepo _____ na ručku kod Branka.
2. Nismo se baš _____ ove nedelje, ali ćemo zato sledeće crći od posla.
3. Ako ne _____ dovoljno ovog leta, preko zime nećeš imati novca ni za hleb.
4. Šat mi je crko još pre mesec dana, a onda je odjednom _____.
5. Što to ne _____ sad pa da se zezamo preko vikenda?
6. Ne mogu sad da spremam lazanje jer ne mogu da _____ sve sastojke.
7. Ja odoh u kafanu a ti _____ ovim poslom dok nisam tu.
8. Nemoj da otaljavaš posao, _____ malo više na tome i videćeš da ćeš uspeti.
9. Nela je mislila da to ne može da se _____, ali se prevarila.
10. Ako scenarista _____ malo više na ovom scenariju, film će sigurno biti loš.
11. Za Marka je delovalo kao da je situacija skroz beznadežna, ali ga je Martin nekako _____ iz svih nevolja.
12. Na početku ti svašta obećaju, ali te na kraju uvek _____.
13. Bili bismo mnogo zadovoljniji da ste bolje _____ ovu policu za knjige.
14. Bajaga je probao da _____ tu pesmu, ali ni njemu nije uspelo.
15. Prvo su posekli sve drveće pa su onda _____ zemlju.
16. Večera je bila odlična, ali toliko teška da smo je jedva _____.
17. Ma to je Mira _____ na brzinu.
18. Moraćemo prilično da _____ u sledećih mesec dana, ali ćemo se posle _____ do mile volje.
19. Ne bi bojler mogao da _____ sam od sebe; popravio ga je majstor Milan.
20. Ako _____ dovoljno, napravićemo i četvoro dece ako treba.
21. Trenutno nemamo tu knjigu, ali _____ je sigurno tokom ove nedelje.
22. Umesto da se dobro provede, Peđa je na žurci _____ batine.
23. Nikako ne mogu da _____ tako loš tekst u pozorištu.
24. Šta ste to _____ s mojim stvarima?

MORFOLOGIJA, GLAGOLI, VREMENA - PASIV (1)

Napomena:

Pasiv se može graditi jedino uz pomoć prelaznih (tranzitivnih) glagola.

U ovom vežbanju su dati česti i “živi” primeri u kojima se pasiv koristi i to su oblici koji se grade uz pomoć oblika perfekta pasiva (trpnog priloga i prideva glagola) i oblika infinitiva pasiva (glagol + rečca *se*).

Popuni rečenice kao u primerima*:

* Neki primeri imaju više rešenja.

1.

Naša reprezentacija _____ je od (strane) Francuske još u kvalifikacijama **(eliminisati)**.

Naša reprezentacija **eliminisana** je od (strane) Francuske još u kvalifikacijama.

2.

Svako ima pravo da bira i da _____ **(birati)**

Svako ima pravo da bira i da **bude biran**.

3.

Nije nam bilo _____ da se ranije sretnemo **(suditi)**.

Nije nam bilo **sudeno** da se ranije sretnemo.

4.

Predsednik _____ na svake četiri godine **(birati)**.

Predsednik **se bira** na svake četiri godine.

1. Niko se nije rodio _____. **(naučiti)**

2. Begunac _____ na ulicama Kragujevca. **(primetiti)**

3. Tenk _____ juče u pet sati popodne. **(ukrasti)**

4. Unošenje sladoleda u bioskopsku salu nije _____. **(dozvoliti)**

5. Njen najnoviji roman ostao je prilično _____ i kod publike i kod kritike. **(zapa-
ziti + negacija)**

6. Neke stvari _____ u prisustvu dece **(raditi + negacija)**.

7. Prilikom te operacije _____ je više od 300 kilograma zlata iz olupine broda. **(iz-
vaditi)**

8. Naš guverner u proseku _____ na svake dve godine **(smenjivati)**

9. Crvena zvezda je bila poznat klub još puno pre nego što je _____ Marakana. **(iz-
graditi)**

10. Saobraćaj _____ u ulici Kneza Miloša na potezu od raskrsnice kod Londona do kanadske ambasade. **(obustaviti)**

11. Svaki proizvod obavezno _____ pre puštanja u prodaju. **(proveravati)**

12. InfoČukarica je _____ i _____ da služi interesima građana i privrednika

Čukarice. (**napraviti, zamisliti**).

13. Brojne vrste insekata i životinja prilagođavaju se svojoj životnoj sredini po bojama i zbog toga _____ čak ni danju. (**primećivati** + negacija)

14. Od prošle godine cigarete _____ isključivo u objektima koji za to imaju dozvolu. (**kupovati**)

15. Utakmica je zbog jake kiše _____ u četrdesetom minutu. (**prekinuti**)

16. Akcioni plan je ključni instrument ekonomske politike čija će funkcionalnost _____ izradom studije o izvodljivosti. (**ispitati**)

17. Ove godine _____ rekordna količina pšenice (**zasaditi**)

18. Stručnjaci predviđaju da će sledeće godine _____ manje automobila nego ove. (**proizvesti**)

19. Zaista delotvoran lek protiv side još uvek zvanično nije _____. (**pronaći**)

20. Dovoljno je da se tako nekvalitetne krpe stave u hladnu vodu i već _____ od sopstvene farbe. (**videti** + negacija)

21. Na ovogodišnjem Sajmu automobila _____ je 26 novih modela iz 19 fabrika iz celog sveta. (**predstaviti**)

22. Ove godine _____ je upis za preko 16.000 brućoša. (**predvideti**)

23. Majonez _____ od jaja i ulja, a odnedavno se u prodavnicama može kupiti majonez bez jaja. (**praviti**)

24. Sav materijal za ovaj dokumentarac koji se navodno dešava u Africi _____ je u okolini Beograda. (**snimiti**)

25. "Ukoliko nalogodavci _____ u roku od mesec dana, ja ću podneti ostavku na mesto ministra", izjavio je ministar Mihajlović. (**pronaći** + negacija)

Napomena:

Pasivne rečenice imaju ograničenu distribuciju. Naime, nije moguće od svake aktivne rečenice napraviti pasivnu. Ovde su dati primeri čestih i $\pm$ živih² slučajeva.

Subjekat može, ali ne mora, biti imenovan. Ukoliko neku misao želimo da izrazimo u pasivu, subjekat iz aktivne rečenice često izostavljamo upravo zato što se građenjem pasivnih rečenica dodatno naglašava uloga objekta.

Od aktivne rečenice napravi pasivnu, kao u primerima:*

(*Neki primeri imaju više rešenja)

1a.

Marija i Peda rešili su **da bace** suvišni nameštaj.

Marija i Peda rešili su da nameštaj **bude bačen**.

1b.

Pohvalili su decu zbog lepog ponašanja.

Deca **su pohvaljena** zbog lepog ponašanja.

2.

Ljudi **istrebljuju** neke životinjske vrste.

a. Neke životinjske vrste **bivaju istrebljivane** od (strane) ljudi.

b. Neke životinjske vrste **se istrebljuju** [od (strane) ljudi].

1. Njega **su** kriminalci **eliminisali** još prošle godine.
2. **Probudili su** me iz najdubljeg sna.
3. Danilo ne vidi načina kako **da kupi** tako dobra, velika i skupa kola.
4. Cipele **ne kupujemo** u apoteci.
5. Danas više **ne smatraju** da je ekspres-lonac toliko neophodan aparat u kuhinji.
6. Sumnja se da **su** njih dvojica **silovali** tri maloletnice.
7. Sledeće godine ponovo **će povišiti** cenu električne energije.
8. Carinska služba je saopštila da će ubuduće na ulasku u zemlju **oduzimati** sve prehrambene proizvode.
9. Optuženi se na suđenju žalio da su ga pre davanja izjave u policiji **pretukli**.
10. Mužjaci **napadaju** jedni druge.
11. Na lokalitetu kod Niša **su našli** keramičke sudove stare preko 5.000 godina.
12. Veruje se da su naši preci znali da govore pre nego što **su otkrili** vatru.
13. Naučnici ne priznaju postojanje drugih civilizacija dok se za tu tvrdnju **ne prikupe** dokazi.
14. Džon Tenkbar **nokautirao je** Milutinovića već početkom druge runde.
15. Ako nastavite ovako da se ponašate, **moraćemo da vam oduzmemo** vozačku dozvolu.
16. Nikad **se** dosad Olimpijske igre **nisu održavale** u Africi.
17. Prestani da se smeješ ili **ćemo da te bijemo!**
18. Dajte mi polugu i **pomeriću** Zemlju.
19. Političari su nam obećali **da će se** primanja tokom ove godine dvostruko **povećati**.
20. Političari **nisu ispunili** svoja obećanja.
21. Zaposleni, posle duge diskusije, o tom pitanju **nisu odlučili** ništa.
22. Sad je kasno, **bacio sam** kocku!
23. Nisam mogao da dođem, **ukrali su** mi pasoš.
24. Ne možete napolje da se igrate dok **ne pojedete** ceo ručak.
25. **Napravili su** odlične palačinke.

TEST. LEKSIKA; PREFIKSI.

Predlozi **anti-, protiv-, kontra-, inter- i među-** uvek se pišu zajedno s rečju s kojom se udružuju. Upotrebi odgovarajuće predloge, objasni šta tako dobijene reči znače i odredi njihovu vrstu*.

(*U nekoliko slučajeva mogu se upotrebiti različiti predlozi)

1. vazdušni	26. bakterijski	51. otrov
2. ustavan	27. špijun	52. fašistički
3. diktoran	28. disciplinarni	53. mera
4. prostor	29. legalan	54. -meco
5. rasista	30. teža	55. usluga
6. granični	31. ratni	56. zavisnost
7. prirodan	32. produktivan	57. teza
8. obaveštajni	33. heroj	58. tim
9. semit	34. čin	59. admiral
10. vreme	35. udar	60. požarni
11. nacionalni	36. -venisati	61. -rečiti
12. narodni	37. gradski	62. globalista
13. talenat	38. -pretirati	63. državni
14. revolucionarni	39. kandidat	64. otrov
15. evolucijski	40. hrist	65. rečni
16. ritam	41. punktirati	66. polacija
17. aktivan	42. admiral	67. usluga
18. srpski	43. teza	68. pretirati
19. komunista	44. sprat	69. avionski
20. -sobni	45. požarni	70. reformacija
21. kulturni	46. tip	71. planetarni
22. inflacijski	47. -cipirati	72. stanica
23. ferencija	48. ofanziva	73. -siti
24. kolonijalistički	49. napad	74. zakonit
25. telo	50. -cepcija	

MORFOLOGIJA - PRIDEVSKI SUFIKSI

Nastavci **-ki, -ski, -(i)ji, -an, -ni, -ov (-ev), -in, -lživ** najčešći su produktivni pridevski sufiksi. Njihovim dodavanjem na gotovo svaku imenicu može se napraviti pridev. Koji će od njih kada biti upotrebljen zavisi od teško objašnjivih procesa, te je zbog toga najbolje zapamtiti najfrekventnije slučajeve napamet, pa se na osnovu njih dalje služiti usvojenim znanjem *po sluhu*. Ponekad je moguće načiniti prideve istog ili različitog značenja od više nastavaka, a ponekad je čak potrebno dodati dva sufiksa, jedan za drugim.

Stavi ponuđene sufikse uz odgovarajuću imenicu i tako načini pridev*

(*Obrati pažnju na glasovne alternacije koje se dešavaju dodavanjem ovih nastavaka. Ponekad se pridevi grade od nekog krivog padeža imenice, ne od nominativa. Podjednako su pravilni oblici -ji i -iji).

1. zec	35. koza	69. korist
2. majmun	36. Kozak	70. magija
3. soba	37. ovca	71. kontradikcija
4. kuhinja	38. ovčar	72. namena
5. jabuka	39. trešnja	73. zaraza
6. telefon	40. bagrem	74. nastava
7. dete	41. leto	75. Bosna
8. kontakt	42. zima	76. gozba
9. prozor	43. jug	77. paradajz
10. sto	44. oko	78. riba
11. ptica	45. uvo (uho)	79. laž
12. pas	46. žena	80. leđa
13. Vršac	47. muž	81. Sunce
14. bolesnik	48. Biblija	82. Mesec
15. posao	49. ulje	83. mačka
16. dim	50. Mađar	84. gospodar
17. violina	51. Sloven	85. vazduh
18. automobil	52. Slovak	86. Koreja
19. kompjuter	53. Slovenac	87. Kina
20. Rus	54. pčela	88. zid
21. pijaca	55. starac	89. zidar
22. ruka	56. mladić	90. smisao
23. livada	57. devojka	91. kosa
24. politika	58. majka	92. perje
25. klima	59. otac	93. krv
26. kesten	60. baba	94. crv
27. zvuk	61. deda	95. vaš
28. buka	62. alkohol	96. starost
29. miš	63. aceton	97. sir
30. virus	64. gvožđe	98. so
31. meso	65. drvo	99. guska
32. mesto	66. mast	100. platno
33. mesar	67. planina	101. želudac
34. čaj	68. jezik	102. čelo

LEKSIKA I GRAMATIKA: TVORBA I UPOTREBA IMENICA

Napravi imenice od zadatah reči u zagradi i stavi ih u odgovarajući padež.

1. Neki ljudi boje se paukova od ranog _____. (**dete**).
2. Moj brat dobio je medalju za _____. (**hrabar**)
3. U ovoj torbi je sva moja fotografska _____. (**opremiti**)
4. Dužnost jednog _____ je da održava red. (**policija**)
5. Mnogi se plaše za sudbinu šuma od _____ koje preti od kiselih kiša. (**uništiti**)
6. U sledećoj epizodi sledi _____ serije. (**nastaviti**)
7. Ljudi koji žive u velikim gradovima često pate od _____. (**sam**)
8. Mnogi u noćima kad je pun Mesec pate od _____. (**san**)
9. Moj sin oduvek je želeo da postane _____. (**nauka**)
10. Danka je odlučila da _____ bude njen hobi. (**slikar**)
11. Nemoj danas ništa da kupuješ jer od sutra počinju zimske _____. (**rasprodati**)
12. Miloš nije mogao da kaže ništa u svoju _____. (**odbraniti**)
13. Opstanak slonova kao vrste doveden je u pitanje zbog porasta vrednosti _____. (**slon**)
14. Ovu haljinu bilo bi nemoguće iskrojiti bez dobre mašine za _____. (**šiti**)
15. Marko je zaboravio jaknu u _____ u školi. (**učiti**)
16. Zbog povećanja cene grejanja, od ove godine _____ će biti duplo skuplja. (**stan**)
17. Braća Luković optuženi su zbog _____ i _____. (**krasti; silovati**)
18. Jasna Šekarić je višestruki olimpijski šampion u _____. (**streljati**)
19. Optuženi je osuđen na smrt _____. (**streljati**)
20. Sergej Bubka proslavio se svojim neverovatnim _____ s motkom. (**skakati**)
21. Iako skaču, kenguri ne spadaju u vrstu skakavaca nego u vrstu _____. (**torba**)
22. Pre škole, mnoga deca idu u _____. (**zabaviti**)
23. Krave daju mleko, a ljudi ga dobijaju _____. (**musti**)
24. Lavovi se oglašavaju rikom, a krave _____. (**mukati**)
25. Vojnik je optužen za _____ jer je pobeo sa fronta. (**kukavica**)
26. Ovaj nož neće da seče. Potrebno mu je _____. (**oštriti**)
27. Na Bliskom Istoku nastavlja se _____ situacije. (**zaoštravati**)
28. Ne bacajte opuške po _____ zgrade. (**stepenica**)
29. Od šljive se dobija čuvena rakija poznatija kao _____. (**šljiva**)
30. _____ u industriju je i ove godine u konstantnom padu. (**investicija**)
31. Koje je njegovo trenutno _____. (**zanimati se**)
32. Igorov omiljeni film je "_____ iznad kukavičjeg gnezda". (**leteti**)
33. Ova kamera je pravi _____. (**drag**)
34. To što ti pričaš su obične _____. (**besmislen**)

SINTAKSA, ZAVISNE REČENICE, IDIOMI

Popuni prazna mesta u rečenicama odgovarajućim oblikom glagola, po smislu i po uzoru na primer.

Ne mogu danas s vama u bioskop, _____
Ne mogu danas s vama u bioskop, **ne ide mi se.**

1. Odlično, medaljoni s pečurkama, baš to _____.
2. Hvala, ne bih sad da zapalim cigaretu, _____.
3. Kako da spremam ispit kad _____?
4. Julija nije došla u Beograd zato što joj _____.
5. Došli bismo mi u Tivat s njima, ali nam _____ avionom.
6. Ako Lidiju _____, napraviće nam špagete za večeru.
7. Aleksandra bi volela veliku žurku za svoj rođendan, ali _____.
8. Došli bismo mi sad kod vas na karte, ali _____.
9. Nela je ostavila violinu u pozorištu jer joj _____ kući.
10. Možda i odemo u Budimpeštu ako nas _____.
11. Nisam naručila kafu zato što mi _____.
12. Učlanio bih se ja u biblioteku, ali mi _____ knjige.
13. Ugasi taj televizor, _____ mi se ta glupa serija.
14. Bahove fuge! To mi _____.
15. Jako mu _____ votka, ali mu je zabranio lekar.
16. Dosta više, _____ mi se sad o tome.
17. Kupila bi Tanja i tu bižuteriju, ali joj _____ pare na gluposti.
18. Ivana bi se rado vratila, ali više joj _____ u Americi.
19. Hajde da ostanemo još malo, baš mi _____ uz ovu muziku.
20. Olju su zvali zbog pratećih vokala, ali njoj _____ u tom bendu.
21. Idite u šumu bez mene, _____ mi se pečurke danas.
22. Zašto nisam pocrnela? Zato što mi _____ na jakom suncu.
23. Užasno sam umoran, ugasi svetlo, jako mi _____.
24. Glupo je da nosimo loptu, siguran sam da nam se sutra _____ fudbal.

TVORBA REČI; IZVEDENI PRIDEVI, PRILOZI I IMENICE; PADEŽI; SEMANTIKA

Napravi prideve ili priloge od imenica i stavi ih u odgovarajući oblik, kao u primeru:

Oprao sam sve suđe, ali su neki tanjiri još uvek **(mast)**.

Oprao sam sve suđe, ali su neki tanjiri još uvek **masni**.

I obrnuto, zameni pridev imenicom i stavi je u odgovarajući oblik, kao u primeru:

(Bezobrazan) je odlika nevaspitane dece.

Bezobrazluk je odlika nevaspitane dece.

1. Neka **(Arhimed)** otkrića se primenjuju u svakodnevnom životu.
2. I **(bes)** pas maše repom.
3. Među psima u gradu je epidemija **(besan)**, pa je **(grad)** vlada preduzela odgovarajuće mere.
4. Kupio sam **(sunce)** naočari i izašao iz **(roba)** kuće kao drugi čovek.
5. **(Lep)** je prolazna, ali je **(korist)** ako se upotrebi na vreme.
6. Nekima istina ne odgovara jer im se ne uklapa u **(dan)** raspored časova.
7. Ako želiš da se izlečiš od **(pijan)** posmatraj **(pijan)** dok se trezni.
8. **(Inteligencija)** si ti, ali ti nedostaje **(obrazovan)**.
9. **(Mudar)** bez prakse je kao vatra bez **(topao)**.
10. **(Lukav)** ćeš uloviti i lava, a silom nećeš ni crvčka.
11. Volim grumenje **(zlato)**, a voliš ga i ti verovatno.
12. Svako ima pravo da bira i da bude **(izbor)**.
13. U ovoj šumi je usred dana tako **(mrak)** da je to **(jeza)**.
14. Tanja ne izlazi na ispit bez **(zec)** šape za koju tvrdi da joj donosi sreću.
15. I najgluplja **(lep)** pronađe **(pamet)** muškarca.
16. Ni **(slep)** ni **(gluv)** ne utiču na razum.
17. Jedan od najpoznatijih eksperimenata u psihologiji je onaj sa **(Pavlov)** psima.
18. Na **(početak)** kursu ove godine imamo puno učenika, ali na **(konverzacija)** ih ima svega petoro.
19. Skočiti s prvog sprata je **(lud)**, a skočiti sa desetog - to je već **(lud)**.
20. U mnogim **(ljubav)** romanima iza izmišljenih ličnosti kriju se zapravo **(istina)** likovi kojima su pisci samo promenili ime i stavili ih u neku novu priču.
21. Noviji filmovi uglavnom se snimaju samo radi profita i zbog toga nemaju onu **(oštar)** koju su imali stari.
22. **(Stvaran)** je ponekad **(bol)**.
23. U **(Marks)** filozofiji mnogi su videli način kako da se domognu vlasti.
24. **(Mlad)** - **(lud)**.
25. Neke **(more)** plaže su **(nudista)**.
26. Mnoge ljude **(dete)** plakanje **(užas)** iritira.
27. Milan je bio vanredno **(talenat)** muzičar i čovek **(nemir)** duha.
28. **(Veseo)** je trajalo čitave noći, a onda su gosti otišli jer im nije prijalo **(dan)** svetlo.
29. U polju raste **(polje)** cveće, a u Poljskoj **(Poljak)** deca.
30. Iz nje je prosto zračila **(dobar)**.

LEKSIKA: NESTANDARDNE REČI, KOLOKVIJALNI GOVOR I ŽARGON (1)

Napomena:

U ovim primerima ima dosta i vulgarnih i manje poznatih reči koje možda ni neki lektori neće znati, a ne beleže ih ni rečnici osim onih specijalizovanih. Ipak, radeći sa studentima sa novijom literaturom, a posebno gledajući filmove, ispostavilo se da oni previše toga gube ne razumejući pojedine reči. Zbog toga je itekako preporučljivo da se upoznaju i sa ovim segmentom vokabulara.

Zameni podvučenu reč odgovarajućom iz standardnog jezika.

Kupili bismo mi sve što treba, ali smo ostali bez **love**.
Kupili bismo mi sve što treba, ali smo ostali bez **para** (ili **novca**).

1. Bez **kinte** sam. Daj mi pozajmi 200 **dindži** do ponedeljka.
2. Vodio je **ribu** kod **matoraca** na večeru. **Čale** je **odlepio**, a **kevi** se uopšte nije dopala.
3. Nisam imao kud jer je bio jači, morao sam da **palim**.
4. Čao, moram da **palim**, da stignem na poslednju **trolu**.
5. Ne **pali** ga toliko, **provaliće** da ga **ložiš**.
6. Cile **se žešće primio** na jednu **cupi**, ali ga je prošlo čim je **skapirao** da ona samo želi da mu se useli na **gajbu**.
7. Vlada i Dena su se toliko **ucirkali** (**uletvili, olešili, uradili, naroljali, urokali, usvinjili, uškali, udesili, ušljemali, nalokali, usvirali, odvalili**) da nisu imali pojma šta rade.
8. Prvo ste **čekićali** dve **čuke**, a posle su vas još **ispeglali** neki **džukci**?!
9. **Smuvala** bi ona njega vrlo lako, ali on toliko **smara** da nije ni pokušala.
10. Je li, **frajeri**, jesmo rekli da nema **duvanja vutre** ovde?
11. **Riknuo sam** danas od **šljake**, ajde da se **divimo** sutra.
12. Ne **šljaka** mi mobilni. Zovi me na fiksni **fontele**.
13. Juče sam bila sa Sanjom u **šopingu**. Ona je **nabacila** nove **gilje** i **jašu**, a ja nisam našla ni **lone**.
14. **Riknuo** mu je miš pa uopšte ne može da koristi **mašinu**.
15. **Ljosnuo** sam već na pismenom.
16. Simu su **odrali** za struju.
17. Ja odoh nešto da **hasam**, a ti za to vreme **čekiraj mejl**.
18. Ala si se **picnuo**, ko da si krenuo na **sudar** s nekim **avionom od cave**.
19. Đole je **zakuntao** čim je zatovorio oči.
20. Malo ti je **mator fazon**; tome su se smejele naše **bakute** kad su bile **klinke**.
21. Ma nije on neko **mudo**, običan ulični **murkan**.
22. Pana je sad sitna **muvara**, mi jurimo **budže**.
23. **Odjebi!** Svima si **se popeo na tuki**.
24. Digla se velika **frka** oko toga.
25. Malo ga je uhvatila **frka**, ali prošlo ga je čim je izašao na **stejdž**.
26. Nema **frke**, vratićeš mi sutra.
27. Nimalo ga nije **blam**, a uopšte nije neki **kulov**.

LEKSIKA: ŽARGON, FAMILIJARNI, NESTANDARDNI GOVOR (2)

Zameni označene reči i izraze odgovarajućim iz standardnog, književnog jezika.

1. Nemaš šanse ako kreneš **na divljaka** preko **crte**.
2. **Opali ga** jače. Kao da ništa ne oseća.
3. Mogao bih malo da odem do **štajge** da **overim** izloge u okolini.
4. Ma film je **mrak**, **keve mi**, ali ti bi **isfurao** iz bioskopa već posle druge sekvence.
5. **Đani** kako hoda, **derpe**, a možda je i **stondiran**.
6. Ma on je **skot**, a **fala bogu**, uvek voda i neke **gabore** sa sobom.
7. **Koji ti je!?** Deluješ ko da ti je neko **riknuo**.
8. Neki **krimosi** su ga **roknuli** su ga s pet metaka u **vugla**.
9. Ma **boli me uvo**, kad vidim kolku tek Ceca **surlu** ima, uvek se utešim.
10. **Lešili su** me kako ko stigne i kako me ko dohvati, ali mogao bih tako da izdržim i **metar dana** da me nisu **pride** još i psihički maltretirali.
11. Njih dve su se kao i uvek **rastorokale** preko telefona, a ne zna se koja više **lupeta**.
12. Opet je **haos** u gradu, idemo **pešaka** na **faks**. Nema veze što ima puno da se **gilja** oдавде, imamo vremena.
13. Darko se opet totalno **napalio** na neku **klinku**. Mislim da su se već **kresnuli**.
14. Previše su ga **vozali** i naravno da je na kraju **popizdeo**.
15. Svega mi je **preko glave**, idem da zapalim **pljugu** da se smirim.
16. Koji si ti **mentol**, pa ne možeš da **valjaš** kradenu robu i da tvrdiš da je to normalna stvar. **Zaglavićeš** u **buvari**.
17. Ma on mi je **ortak**, neću njega **da radim**.
18. Ovo je domaća **radža**, ali nije kao one **krdže** što prodaju na pijaci.
19. Bolje da idete na neku **đusku** nego da provedete celu noć uz **telku**.
20. Peđa **tripuje** da zna **matiš** najbolje u razredu, a **veze nema**, sve **buba** napamet.
21. To nećeš naći u originalu, gradom kruže samo **pirati**, ali možeš da naručiš preko **mreže**.
22. Ajmo negde na **ćepi**, dosta smo **šarali** bez cilja. Posle ćemo na **tadžu**.
23. Njegova **makina** deluje kao neka **krntija**, ali je **nabudžena** tako da radi kao nova.
24. Idemo na **Kališ**, na **Tašu** je klincima dosadilo.
25. Ne mogu s tobom na **žuraju**, **nema šaje!**
26. Marina je **dobila nogu**, **šutnuli** je s posla.
27. Idemo na Darkwoode večeras, **ufur** je 200 dinara, a da opet **džedžim** po gradu **mi ne pada na pamet**.
28. Nema više **kova** za film, ali **garant** će biti **tapkaroša** na ulazu.
29. Ala **si ga nagazio**, **ladno furamo** 150 na sat. **Iskuliraj** malo.
30. Ne **foliraj se**, **nemaš ti herca** da se biješ s tom **gorilom**.

IZVEDENI GLAGOLI, IMENICE, PRIDEVI I PRILOZI; PADEŽI; VREMENA;
SEMANTIKA

Napravi glagole od imenica i prideva i stavi ih u odgovarajući oblik, kao u primeru:

Trčao je kao zec dok mu najzad nije **(beg)**.
Trčao je kao zec dok mu najzad nije **pobegao**.

I obrnuto, zameni glagol imenicom, pridevom ili prilogom i stavi ih u odgovarajući oblik, kao u primeru:

Dosta mi je **(učiti)**, idem da gledam **(skijati)** na televiziji, mada će i to da bude **(dosaditi)**.
Dosta mi je **učenja**, idem da gledam **skijanje** na televiziji, mada će i to da bude **dosadno**.

1. Nikada to ne bih **(rad)** da nisam morao.
2. Ako **(put)** drugom klasom, obratite **(paziti)** na lopove.
3. Profesionalno **(izvesti)** **(krasti)**, vrata uopšte nisu **(obijati)** već su **(otvoriti)** običnim ključem ili kalauzom.
4. Srđan nije želeo da se meša u **(tući se)**, ali ipak nije mogao da odvoji **(gledati)** od nje.
5. Voda danima **(ne prestajati)** **(kap)** iz česme dok svi u kući nisu počeli da **(lud)**.
6. Uхватила ih je **(čeznuti)** za starim prijateljima, pa su samo seli u kola i luda **(voziti)** je počela.
7. **(Iznenaditi)** je **(skok)** na noge i rekao: "Udaj se za mene!". Bila je to vrlo **(ne očekivati)** **(prositi)**.
8. Nisam ja ružan nego ti imaš **(iskriviti)** **(ogledati se)**.
9. **(Ploviti)** je bila užasna. Sve vreme je duvao jak vetar i **(pljusak)** kiša.
10. Služio se **(ne dozvoliti)** sredstvima i zato je **(izbaciti)** iz igre.
11. Prestanite da se **(glup)**, celo selo vam se **(smeh)**.
12. Našo lonac **(poklopiti)**.
13. Bio je to veliki **(pronaći)**, samo što nikad nije našao **(odgovarati)** **(primeniti)**.
14. Anđelkovići na selu imaju veliko **(imati)**, ali od njega nisu stekli nikakav **(imati)** jer više vole da žive i **(rad)** u gradu.
15. Posle posla **(raditi)** obično odu u kafanu na **(piti)**,
16. Moje odelo je od posebne **(tkati)** i zato je skroz **(ne promočiti)**.
17. Ima nečeg nelogičnog u **(kuvati)**. Uglavnom kuvaju žene, a ipak su najpoznatiji **(kuvati)** muškarci.
18. Ptice **(seliti se)** zimi **(let)** na jug, a ptice **(grabiti)** uglavnom se **(gneздо)** kod kuće.
19. **(Prositi)** su pune ulice a niko im ne daje ni **(prebiti)** pare.
20. Ivana voli da **(telefon)**, a Milan da ide u **(loviti)**.

VEŽBE: LEKSIKA, GOVORNE VEŽBE, INTERVJU

Odgovori na postavljena pitanja*:

(*Na svako pitanje daj najmanje jedan odgovor, a možeš i više)

Primer:

Šta je za tebe hrabrost?

Mogući odgovori:

- Hrabrost je osobina hrabrih ljudi, suprotna kukavičluk.
- Hrabrost je kad se neko ne boji da ide kod zubara.
- Hrabrost je kad nemaš tremu da pričaš pred velikom grupom ljudi.
- Hrabrost je uvek reći ono što misliš.
- Hrabrost je kad nešto smeš da radiš a da ne misliš na posledice.
- Hrabrost je osobina ludih.

1. Kako bi definisao/la spretnost?
2. Za šta kažeš da je lepo?
3. Šta misliš o pohlepi?
4. Šta za tebe znači vernost?
5. Koja je razlika između pametnog i obrazovanog čoveka?
6. Šta misliš o laganju?
7. Šta misliš o iskrenosti?
8. Koje prednosti po tebi donosi iskustvo?
9. U čemu je razlika između škrtosti i štedljivosti?
10. Po tebi, kada su ljudi najsigurniji u sebe?
11. Šta te čini srećnim/srećnom?
12. Kad osećaš nestrpljenje?
13. Prema kome osećaš poštovanje?
14. Prema kome ili čemu osećaš strah?
15. Šta te najviše zasmjava?
16. Šta kod tebe najviše izaziva osećaj besa?
17. Šta te najviše raduje?
18. Kad ti je najviše dosadno?
19. Koje su ti slabe tačke?
20. Šta ne voliš da te drugi pitaju?

VEŽBE: VEZNICI; UZROČNE REČENICE, VREMENSKE REČENICE, KONDICIONAL, PADEŽI, DVOSTRUKA NEGACIJA

Upotrebi odgovarajuće veznike kao što su: **zato što, jer, ako, budući da, pošto, zbog toga što, radi, zbog, ali, ako, nego, ukoliko, da, ni, niti, već, što, koji, kako...** i dovrši rečenice odgovarajućim oblikom reči ili sintagme u zagradi.

Primer:

_____ ne _____ (prestat) da se smežete, ja _____ (otići) kući uvređen _____ ne volim kad mi se drugi smeju.

Ako ne **prestanete** da se smežete, ja **ću da odem** kući uvređen, **zato što** ne volim kad mi se drugi smeju.

Ili: **Ukoliko** ne **budete prestali** da se smežete, ja **ću otići** kući uvređen, **jer** ne volim kad mi se drugi smeju.

1. Tanja je još kao mala počela da igra fudbal _____ je to jedini sport koji joj _____ (biti) interesantan.
2. Vрати mi _____ (moja olovka)! _____ sam znao da je kod tebe ne _____ (tražiti) tri dana po _____ (ceo stan).
3. Kad se Đorđe i Jelena _____ (vratiti), sve _____ (promeniti se), _____ će ostati najmanje tri godine.
4. Mi smo još mali, _____ kad _____ (porasti), onda ćemo mi vas da zavitalavamo.
5. Neki romani _____ (ekranizovati) su toliko loše _____ sa originalom nemaju više _____ (nikakva veza).
6. U aprilu se obično održavaju mnoge _____ (javna manifestacija), _____ što tad obično _____ (otopli).
7. Nemoj da objaviš taj _____ (tekst), _____ postoji opasnost da to pročita nečija keva i onda _____ (misliti) _____ smo mi nekakva sekta.
8. Na _____ (ulica) ima puno ljudi i svi se _____ (grudvati) kao mala deca, verovatno _____ već godinama _____ (ne padati) sneg.
9. Sve je _____ (poplaveti), _____ je tata stavio svoje čarape u _____ (beli veš).
10. Ne samo da su Jova i Miloš _____ (zakasniti), _____ se još bune _____ više _____ (nemati) pića.
11. Ne _____ (ponoviti) se, ali ako se još jednom bude desilo _____ dođete praznih ruku, _____ (izbaciti - ja) vas napolje.
12. _____ sam ja glup, _____ je on glup, _____ ti ne _____ (koristiti) svoj mozak.
13. Kad i ako _____ (vratiti se - mi) sa Mont Everesta, molim vas da nas sačekate _____ (smešiti se) i _____ budete ponosni na nas!
14. Ovo je mali korak za _____ (ja), _____ veliki za čovečanstvo.
15. čekaju nas teški dani _____ nam je do kraja _____ (mesec) ostalo svega hiljadu _____ (dinar).
16. _____ se ne maknete, nikada nećete stići do vrha _____ (palanina).

17. Ne samo da nisu oprali _____ (sudovi), _____ nisu _____ ruke oprali.
18. _____ ti dvojica kažu da si pijan, vreme je da _____ (legnuti).
19. Kad _____ (moći - ja) još, _____ (nastaviti) bih da se penjem, ali sam se umorila.
20. Zdravko tvrdi _____ (kupati se) svaki dan, _____ ne bi se reklo.
21. Kad _____ (raditi - mi) sve što želimo, vi _____ (ne biti) zadovoljni.
22. Želeo bih nešto _____ vas pitam. _____ biste bili na _____ (moje mesto), šta _____ (preduzeti) da se situacija izmeni u vašu korist?
23. _____ bi srce svako moglo da kuca, i olovka bi ova mogla da _____ (tucati).
24. Gde to _____ (biti)? Da li je to ona zgrada na _____ (ugao) Jevremove i Zmaj Jovine ulice _____ se skroz urušila?
25. _____ odemo u Požarevac, svakako _____ (posetiti) muzej Milene Pavlović Barilli.
26. Kad _____ (biti) zdrava, Milica bi sada bila s _____ (mi).
27. Krava _____ (mukati), vo _____ (vući), _____ koza nikad nikoga _____ (tući).
28. Mi smo ovde došli samo _____ para i _____ ne želim da čujem nikakve kritike po pitanju _____ (kvalitet) naše muzike.
29. S njim se nikad _____ (znati) da li misli ozbiljno _____ se samo šali.
30. Ako ovako _____ (nastaviti - mi), sutra _____ (moći) da postanemo prvaci sveta.
31. Dok jednom ne _____ (smrknuti), drugom ne _____ (svanuti).
32. _____ god da se zateknem, _____ me sačeka Madona.
33. _____ se ubrzo ne budemo navikli na nove uslove, _____ (propasti) nam firma.
34. Sad je pravi momenat _____ (probati - vi) da shvatite pravila igre, _____ biste od sledećeg kruga mogli i sami _____ (uključiti se).
35. Ne samo da se radije ne _____ (mešati se - ja) u taj posao, _____ bih najviše voleo da ništa o svemu tome _____ ne znam.
36. Na _____ spratu stanujete? Lift je pokvaren pa _____ (više voleti) da ne moram puno da _____ (penjati se).
37. _____ sledećeg vikenda _____ (biti) lepo vreme, napravićemo roštilj negde kraj _____ (jezero), _____ je blizu _____ (obala) najprijatnije sedeti.
38. Nismo se dovoljno _____ (potruditi se), _____ sledeći put sigurno _____ (pobediti), osim ako oni _____ (imati) sreće.
39. Nemam _____ dinara, _____ imaću sledeće nedelje, ako _____ (dobiti) platu na vreme.
40. _____ ona _____ on ne znaju šta bi s parama, ali oboje _____ (praviti se) siromašni.

LEKSIKA - SINONIMI

Zameni podvučenu reč sa što više možeš drugih reči i izraza tako da se značenje rečenice bitnije ne izmeni:

(Obratiti pažnju na to da neke reči, kad se zamene, zahtevaju i izmenu oblika reči koje se vezuju za njih)

Ljudi **ponekad** vole da promene ambijent u kojem žive.

Ljudi **povremeno; s vremena na vreme; katkad; pokatkad** vole da promene ambijent u kojem žive.

1. I meni su oblaci često **interesantni**.
2. **Mnogo** smo se udaljili od teme.
3. Na izletu su se Nikolići **lepo** proveli.
4. **Deci** bi to možda bilo zabavno, ali nama nije.
5. Odlučili su da **prekinu** sve **veze**.
6. Svi su se lepo proveli **osim** Srđana.
7. Oni su bili **loši**, ali posle njih je svirao jedan **odličan** bend.
8. Šef je samo **zavirio** u njihovu **kancelariju** i već mu je sve bilo jasno.
9. **Sipaj** mi još malo čaja.
10. Ova godina biće po mnogo čemu **posebna** u odnosu na prethodne.
11. Prvo me je **udario**, a onda me skroz **pretukao**.
12. Vlada je **mladić** koji nikad ne izlazi sa ružnim **devojkama**.
13. Predsednički kandidat je **naglasio** da će se više **posvetiti** vladavini prava.
14. Ceo posao je **obavio** na svom **kompjuteru**.
15. Svašta smo **pokušali**, ali ovo jelo uvek ispadne **skroz drugačije**.
16. Predsednik je **stigao** nekim **ogromnim autom**.
17. Slađani je trebalo dugo vremena da **primeti** da s tim nešto **nije u redu**.
18. To je **sigurno** baš tako kao što tvrdite, ali on baš i nije **siguran** da ste u pravu.
19. **Neki eksperti smatraju** da ovo ne bi bio **dobar momenat** za **promenu** kursa dinara.
20. **Primećuješ** li kakva je **vrućina** danas?

REŠENJA:

1. **zanimljivi, zabavni**
2. **dosta, puno, prilično, jako, veoma, previše, suviše**
3. **fino, dobro, ugodno, (krasno, divno...)**
4. **mališanima, najmlađima, klincima, malima**
5. a. **pokidaju, preseku, raskinu** b. **odnose, kontakte, spone, što ih vezuje (spaja),** (a. i b. **poruše sve mostove**)
6. **sem, izuzev, ne računajući, sa izuzetkom, izuzimajući, isključujući, isključivši**
7. a. **slabi, rđavi, nikakvi, osrednji, bez veze, mlaki, bleđi, bezvredni, bezvezni, bedni, drugorazredni, (sranje...)** b. **izvrstan, izvanredan, prvoklasan, vanredan, sjajan, izuzetan, osobit, fenomenalan, fantastičan, vrhunski, jako (veoma, strašno...) dobar, predobar, silan, bogovski, kapitalan, briljantan, bravurozan, vanserijski, impresivan, (super, opasan, neviđen, mrak, žestok, strava...)**
8. a. **provirio, bacio pogled, gvirnuo, glednuo, ždraknuo, žacnuo, šacnuo,** b. **biro, ured, ofis**
9. **ulij, dolij, nalij, uspi, naspi, daj**
10. **drukčija, drugačija, naročita, specijalna, osobita, različita, izuzetna, neobična, netipična, ekskluzivna**
11. a. **lupio, opalio, drmnuo, odalamio, raspalio, odvalio, (aknuo, klepio, geknuo, ošino, puknuo, zveknuo, nabo...)** b. **istukao, prebio, izmlatio, premlatio, isprašio, (razbio, izlemao, ispegla, olešio, napuca...)**
12. a. **momak, dečko, tip, (frajer, lik...)** b. **curama, ženskim, (ribama, trebama, mačkama...)**
13. a. **istakao, podvukao, napomenuo, stavio akcenat** b. **založiti, pozabaviti, potruditi oko, obratiti (pokloniti) pažnju**
14. a. **završio, uradio, dovršio, sredio, odradio, dokrajčio, okončao, priveo kraju** b. **računar, mašina, (kanti...)**
15. a. **probali, preduzeli** b. **sasvim, potpuno, u potpunosti, totalno** c. **drukčije, različito, nejednako (druga stvar, priča)**
16. a. **došao, se dovezao, prispeo, dospeo, doputovao** b. **džinovskim, jako (mnogo, užasno, strašno, veoma...)** velikim c. **automobilom, kolima, (limuzinom, makinom)**
17. a. **uvidi, uoči, opazi, spazi, shvati, zaključiti, (ukapira, skapira, skonta, skopča...)** b. **ne valja, nije kako treba, (ne šljaka).**
18. a. **nesumnjivo, izvesno, bez sumnje, garant(ovano), definitivno, sto posto** b. **uveren, ubeđen, (nije mišljenja, ne misli...)**
19. a. **pojedini, izvesni, određeni, jedan broj, jedni** b. **stručnjaci** c. **misle, veruju, imaju mišljenje, tvrde, drže, (su mišljenja, su ubeđeni, su uvereni...)** d. **zgodan, pogodan, odgovarajući, povoljan, pravovremen** e. **trenutak, čas, prilika, situacija** f. **izmenu, menjanje, zamenu, revalorizaciju, prevrednovanje.**
20. a. **osećaš, zapažaš, opažaš, uviđaš, uočavaš, (provaljuješ, kapiraš...)** b. **toplota, vrelina, omorina, sparina, (žega, pripeka, jara...)**

LEKSIKA: FAMILIJARNI IZRAZI

1. Njemu je svejedno - *Nije ga briga; Baš ga briga; Boli ga uvo (dupe); Puca mu prsluk*
2. Idi odavde! - *Gubi se! Briši! Idi vidi da l- sam tamo; Neću da te vidim: Beži!*
3. Ovde je veoma čisto (uredno) - *Ovde se sve sija; Ovde je kao u apoteci*
4. Ovde je veoma prljavo (neuredno) - *Ovde je kao u svinjcu; Ovde kao da je bomba pala*
5. Vrlo je neuredan - *Izgleda kao da su ga krave žvakale.*
6. Vrlo je siromašan - *Živi kao crkveni miš.*
7. Vrlo je snalažljiv - *Snalazi se kao riba u vodi.*
8. Imao je sreće - *Upala mu je sekira u med; Došlo mu je kao kec na deset.*
9. Bilo je to veoma davno - *To je bilo pre Hrista; Pre 100 godina.*
10. Nikad (se to neće desiti) - *Kad na vrbi rodi grožđe; Na kukovo leto; U mesecu limburgu (kad se majmuni šišaju).*
11. Veoma je mlad (mali) - *Tek se ispilio; Još piški u pelene.*
12. To je jako daleko - *Bogu iza leđa (kičme, nogu, bubrega); Iza sedam mora (i sedam gora);*
13. Puno pričati - *Ne zatvarati usta; Mleti; Držati banku; i kolokvijalni i žargonski glagoli tipa BRBLJATI, TOROKATI, BLEBETATI itd..*
14. Biti nespretan, trapav - *Ponašati se kao slon u staklarskoj radnji.*
15. Veoma mi se dopada - *Da poličeš prste; Ko bog; Boli glava (uši otpadaju); i familijarni i žargonski izrazi kao MRAK! STRAVA! SUPER! DO JAJA! HAOS! itd.*
16. Ovde vlada potpuni kaos - *Ne zna se ni ko pije ni ko plaća; Ne zna se ni ko kosi ni ko vodu nosi; Jebe lud zbunjenog; Ovo je ludnica.*
17. Zbunio se (izgubio se) - *Ne zna gde mu je glava; Ponaša se ko kuće u liftu.*
18. Odmoriti se, oporaviti se - *Napuniti baterije; Danuti dušom; Dođi (k) sebi.*
19. Umreti - *Napustiti (ovaj) svet; Ispustiti dušu; Baciti kašičicu; Otegnuti papke; Otići; i familijarni i žargonski izrazi kao RIKNUTI, CRĆI, SKIKNUTI itd.*
20. Jako (mi) je hladno - *Srmzo sam se; Seče po ušima; Kao u zamrzivaču (hladnjači).*
21. Jako (mi) je toplo - *Skuvo sam se; Kao u rerni (pećnici, paklu).*
22. Veoma je bogat - *Živi kao bubreg u loju; Pun je ko brod.*

VEŽBE: SINTAKSA, LEKSIKA, RAZUMEVANJE TEKSTA

Po smislu, dovrši rečenice upisujući reči u praznine (primeri uglavnom imaju više rešenja).

1. U severnoj i srednjoj Africi je _____ vruće i _____ toga tamo ljudi nose laku odeću i zapravo ni ne znaju za _____.
2. U Bangkoku, na Tajlandu, nedavno je _____ orkestar čiji su članovi isključivo slonovi. Ove životinje _____ na udaraljka koristeći vešto _____ surlu.
3. Kod riđokosih _____ postoje izvesna odstupanja u centralnom nervnom _____ zbog čega je i njihova osetljivost na bol veća.
4. Kad neko često nosi šešir, to je onda upravo onaj _____ odeće koji _____ primetimo.
5. Pravilo broj jedan u ronjenju je da se uvek _____ u paru jer je tako mnogo manja _____ nego kad se _____ pojedinačno.
6. Ni u najburnija _____ Rimskog carstva nije se _____ da nekog iz carske _____ pogubi narod.
7. Bilo je to u _____ kada zakon o zabrani pušenja nije bio _____ strog kao danas.
8. Rukopise dva književna _____ upotrebila je kao hartiju za pakovanje kućna _____ francuskog pisca Žana Batista Šatobrena i tako _____ njegovo četrdesetpetogodišnje stvaralaštvo.
9. U _____ Napoleonovog _____ Egipta, piramide su bile dopola zatrpane peskom, a Sfingi se _____ samo glava.
10. Da li muškarci zaista _____ vole plavuše ili se radi o stereotipu koji, ukoliko se dovoljno dugo _____, preti da postane istina?
11. Čuveni _____ baron Minhauzen zaista je postojao. Bio je oficir u ruskoj _____ za vreme _____ protiv Turske u 18. veku.
12. Pariski metro "Meteor" kreće se _____ automatski, a sad i Drezdenski institut za sabraćaj _____ na tome da se uvede _____ bez vozača.
13. Knjige o _____ dečaka čarobnjaka Harija Potera iz pera britanske _____ Džoane K. Rouling prevedene su na _____ od 30 jezika. Iako izgleda sasvim _____, kinkandžu se ubraja u _____ rakuna.
14. Tridesetih _____ prošlog veka Diznijev _____ Miki Maus vredeo je na filmskoj berzi isto _____ i Greta Garbo.
15. Halejeva kometa _____ vidljiva sa Zemlje i na dan kad se Mark Tven _____ i na _____ kad je umro.
16. Kad mu _____ opasnost, australijski pustinjski pacov može da trči _____ od konja.
17. Neke vrste gljiva su toliko _____ da je dovoljan samo jedan poveći zalogaj da _____ odraslog zdravog čoveka.
18. Mačke retko doživljavaju stresove, pa _____ i retko obolevaju od srčanih _____.

19. U ruševinama Pompeje razorene i _____ za vreme erupcije Vezuva, nađena je _____ radionica za izradu sapuna kao i _____ izliven u kalupe.
20. Pingvini se _____ u isto leglo svakog proleća i nalaze ga čak i kada je _____ snegom.
21. U starom Rimu se _____ da žaba skuvana u vodi i sirćetu pomaže _____ zubobolje.
22. Kralj Aleksandar I Karađorđević _____ je u Marseju 1934. godine, ali pre toga je preživeo nekoliko _____.
23. Evzoni na straži stoje nepomično, bezizraznih _____, pogleda čvrstog i usredsređenog u prazno, _____ da su od kamena.
24. Američko _____ odbrane najavilo je mogućnost da će prilikom napada na Irak _____ put upotrebiti svoje novo, tajanstveno _____.
25. Posle matorskog ispita, Anri de Tuluz Lotrek _____ je da uči slikanje kod očevog _____, slikara Renea Prinsoa, čudnog gluvonemog umetnika, _____ je život posvetio _____ konja i pasa.
26. Teofrast je želeo da _____ da li su vode Mediterana povezane sa svetskim _____.
27. Čuveni francuski režiser Fransoa Trifo jednom je izjavio da se zanat filmskog _____ može naučiti za _____ četiri sata, ali da je osim toga _____ odgledati barem hiljadu filmova.
28. Za pisanje _____ u boci najbolja je obična grafitna olovka, jer i mastilo i hemijska _____ ostavljaju trag koji brzo blede na suncu.
29. Luj Armstrong je kao _____ išao odeven u odbačena odela majčinih prijatelja, _____ isključivo pasulj, pirinač i _____ je bio bos.
30. Ove godine kod vrhunskih skijaša popularne su _____ naočari koje se ne magle zato što _____ ugrađen ventilator na baterije.
31. Poslednje godine _____ vojskovođe Marlboroa _____ su mnogobrojnim skandalima.
32. Hijeroglifi, što doslovno _____ "sveti zapisi", nastali su mnogo pre 3000. godine pre naše ere, a _____ ih je čuveni francuski egiptolog Žan-Fransoa Šampolion.
33. Na ovogodišnji _____ "Zabavnika" za najbolje književno delo namenjeno mladima _____ su 34 knjige.
34. Za razliku od svih _____, dlakavi nosorog sa Sumatre ima kožu prekrivenu riđom _____.
35. Mnogi danas, najviše zahvaljujući filmovima, misle da su u ne tako davnoj _____ i naši zaljubljeni parovi razmenjivali ljubavna _____ slična onima iz holivudskih melodrama.
36. Prvi šešir _____ je verovatno napravio samo zato da bi se zaštitio od _____.
37. Vratolomna veveričina brzina nije _____ izraz njene životne radosti nego i jedina mogućnost da se _____ neprijateljima - kunama i _____ grabljivicama.
38. Da bi se ispitalo gravitaciono _____ Zemlje, u njenu orbitu do sada je izbačeno više satelita, a biće ih _____.
39. Mnogi su skloni da _____ u priču koja kaže da ono što su radili prvog januara da će činiti i tokom čitave _____.
40. Sokrat je tvrdio da on zna da ništa ne zna, a da drugi ni to _____. Danas neki misle da sve znaju, a da _____ ni to ne znaju.

MORFOLOGIJA I SINTAKSA, UPOTREBA GLAGOLA TREBATI

Stavi glagol **trebati** u odgovarajući oblik*

(*neki primeri imaju više tačnih odgovora)

Napomena: Glagol *trebati* koristi se u bezličnom obliku (treće lice jednine) kada se vezuje za neki drugi glagol. U ostalim slučajevima može se koristiti i u ličnim oblicima. Zbog ove specifičnosti, često je umesto ovog glagola u upotrebi sintagma *biti potrebno*. Ovde su uvršćeni i primeri za glagolski pridev trpni (*potreban*) i svršeni vid *zatrebati*.

-
1. Ne mogu s vama u bioskop, _____ da učim.
 2. Ovo nije dovoljno, _____ još novca (nama).
 3. Ne _____ mi tvoje slike, znam kako izgledaš.
 4. Kako smo mogli da znamo? _____ ranije da nam kažete.
 5. Idi kući, ne _____ mi danas.
 6. Ako bude _____, nazovi me i ostavi poruku na sekretarici.
 7. _____ da znaš neke stvari.
 8. Kad god _____, tu je majstor Steva koji sve ume da popravi.
 9. _____ da prođe čitavih 90 minuta dok naša reprezentacija najzad nije postigla go.
 10. Knjige mi ne _____ sad, ali _____ mi sutra.
 11. I Luna i Irena _____ da dođu u Beograd, ali na kraju nisu.
 12. Deco, ako budete dobri, daću vam klikera koliko god vam _____.
 13. Otišli bismo mi na pijacu, ali nije _____.
 14. Ako _____ skočiću u vatru, samo nemoj po ovakvom vremenu da idem po pivo.
 15. _____ da se borimo ako hoćemo da ostanemo u prvoj ligi.
 16. Gospođi Jašić _____ nekoliko godina da pronađe radnu knjižicu među papirima.
 17. Ne znamo sad da Vam odgovorimo, _____ da razmislimo o tome.
 18. Gde ste bili juče kad ste mi najviše _____ ?
 19. Otkud cigarete u mojoj torbi? _____ da su u šeširu.
 20. Ako vam _____, pozovite me na mobilni.
 21. Otišao bih rado, ali ne znam da li sam joj _____.
 22. Sa pijace _____ samo paradajz i krompir.
 23. Ne bi _____ da se ljutiš, ipak smo se samo šalili.
 24. Ti me zoveš samo kad ti _____.
 25. Vрати se posle, _____ da ti objasnim neke stvari.
 26. Ove sandale su toliko lepe da ću ih kupiti makar mi nikad _____.
 27. Izvolite, _____ li vam još nešto?
 28. Hvala, ništa mi _____.
 29. Nekim ljudima pare _____ samo da bi se njima hvalili.
 30. Zvaću vas samo ako _____.
 31. S obzirom na to kako se ponašate, _____ vam zabraniti da izlazite iz kuće.

MORFOLOGIJA I SINTAKSA: AORIST I IMPERFEKT

Stavi glagole u odgovarajuće oblike aorista i imperfekta.

Napomena:

Imperfekt i aorist smatraju se arhaičnim vremenima jer se sve manje koriste. Ipak, za znanje jezika neophodno je poznavanje njihovih oblika, pre svega radi razumevanja književnih, naročito starijih, tekstova, ali i zbog upotrebe u govoru koja je relativno retka, ali ipak još uvek živa u mnogim frazama. Naročito je uočljiva upotreba aorista kod pojedinih glagola, posebno *otići* i *reći*. Ova vežbanja su sastavljena na osnovu slučajeva koji se još uvek veoma često koriste u svakodnevnom govoru.

-
1. Velika Bela Reka? Gde to _____? (**biti**+imperfekt)
 2. Ne možemo više da vas čekamo. _____ bez vas. (**otići**+aorist)
 3. Dva loša _____ Miloša. (**ubiti**+aorist)
 4. Nisam bio siguran pa _____ da pitam... (**reći**+aorist)
 5. Kako _____ ono selo kraj Loznice? (**zvati se**+imperfekt)
 6. Ne možemo da se vratimo, _____ nam svi noćni autobusi. (**otići**+aorist)
 7. Šta _____ zvekir? Je l' to ono što stoji na vratima? (**biti**+imperfekt)
 8. Pera juče _____ (**reći**+aorist) da će nam ukinuti vize i stvarno nam danas _____ (**ukinuti**+aorist)
 9. _____ mi da je to na ovom šalteru. (oni+**reći**+aorist)
 10. Ja _____ u samoposlugu, pa ako se još nečeg setite, javite mi na mobilni. (**otići**+aorist)
 11. Neko _____ da će danas opet kiša (**reći**+aorist)
 12. Vidi šta mi moljci _____ od džempera. Sav je u rupama. (**uraditi**+aorist)
 13. Turski turbo-folk?! Gde me _____! (**naći**+aorist)
 14. Kako _____ ide melodija italijanske himne? (**biti**+imperfekt)
 15. Dobro je. Skoro svi me _____ za rođendan. (**setiti se**+aorist)
 16. I na kraju ti _____ na more s njima... (**otići**+negacija+aorist)
 17. Baš lepo _____. (mi+**ispričati se**+aorist)
 18. Kud _____ ona moja turpija za nokte? (**denuti se**+aorist)
 19. _____ da ti se javim, ali dogovorićemo se sutra. (ja+**zaboraviti**+aorist)
 20. Ne _____ vas sto godina, a ništa se niste promenili (ja+**videti**+aorist)
 21. Nego, _____ (**setiti se**+aorist) da vam je danas godišnjica braka, pa _____ (**reći**+aorist) da vam čestitam.
 22. Šta to _____? (**biti**+aorist) _____ guma? (**pući**+aorist)

LESIKA, MORFOLOGIJA: DEMINUTIV I AUGMENTATIV

Deminutivi se načešće prave uz pomoć sufiksa:

-ica, -čica, -ić, -čić, -ak, -ce, -če, -ašce, -ence, -če

a augmentativi dodavanjem sufiksa:

-ina, -čina, -etina, -erina, -urina, -urda, -erda, -uština, -čuga

Napomene:

1. Deminutivi (hipokoristici, umanjenice) i augmentativi (uvećanice), osim što daju imenicama značenje nečeg manjeg ili većeg, često se upotrebljavaju iz stilskih razloga. Tako se, primera radi, augmentativi često koriste da bi nečemu dali pežorativno (pogrdno) značenje (*žena* - *ženetina*, *seljak* - *seljačina*, *selo* - *selendra*), ali ponekad i afirmativno (*momak* - *momčina*, *čovek* - *ljudina*).

2. Budući da označavaju umanjene ili uvećane imenice, obično se, ponovo iz stilskih razloga, dodavanje prideva *mali* odnosno *veliki* smatra neprimerenim, jer dolazi do pleonazma (tautologije). Na primer: *mala ptičica*. Pojedini gramatičari to čak smatraju nepravilnim. No, kada se neki augmentativ ili deminutiv u kontekstu nađe da bi stilski označio neku drugu osobinu, mogu ići i uz ove prideve (*velika junačina*).

3. Pojedine reči dodavanjem ovih nastavaka dobijaju preneseno (figurativno) značenje ili se sasvim semantički udaljuju od reči od koje su nastale jer oni ne moraju nužno da služe tome da umanje ili uvećaju pojam koji se nalazi u osnovi. Primeri: *šačica*, *mušica*, *tetkica*, *glavica*, *gumica*, *rukavica*, *stolica*, *jagodica*, *govedina*, *piletina*, *svetina*, *potrepština* itd. Nastavak *-ica* često služi tome da imenici koja označava osobu muškog dâ oznaku ženskog (*sobar* - *sobarica*; *sekretar* - *sekretarica*).

4. Imenice muškog i, naročito, srednjeg roda, manje podležu ovoj pojavi nego imenice ženskog roda. Do ovoga dolazi usled toga što augmentativnim sufiksima imenice dobijaju oblike gramatičkog ženskog roda i iz pomenutih stilskih razloga.

Primeri:

Ženski rod:

ptica, ptičica (ptić), ptičurina (ptičurda)

kuća, kućica, kućetina (kućerina, kućerda)

soba, sobica (sobičak), sobetina

suknja, suknjica, suknjetina

majica, majčetina, majčurina

čizma, čizmica, čizmetina (čizmurina)

cipela, cipelica, cipeletina

ruka, rukica (ručica), ruketina (ručetina, ručerda)

noga, nogica (nožica), nogetina (nožetina, nožurda)

šaka, šakica (šačica), šaketina

glava, glavica, glavetina (glavurda)

noga, nogica (nožica), nogica (nožetina, nožurda)

kiša, kišica, kišetina (kišurina)

mačka, mačkica (mače, mačić, mačence), mačketina
riba, ribica, ribetina
čaša, čašica, čašetina
greška, greščica, -
budala, budalica, budaletina (budalčina)
gaće, gaćice, gaćetine
vatra, vatrica, vtruština
bombona, bombonica (bombončić), -
krava, kravica, kravetina

Muški rod:

momak, momčić (momče), momčina (momčetina, momčurina)
cvet, cvetak (cvetić), -
seljak, seljačić (seljače), seljačina
sto, stolić (stočić), -
auto, autić, -
automobil, automobilčić, automobilčina
bicikl, biciklič, bicikletina
brat, bratić, -
unuk, unuče (unučić), -
ručak, ručkić, -
glupak, -, glupačina (gluperda)
nos, nosić, nosurda
batak, batačić (batače), batačina
vetar, vetrić, vetruština
čovek, čovečuljak, ljudina

Srednji rod:

selo, seoce, selendra
dete, detence, -
Sunce, Sunašce, -
bure, burence, buretina
pivo, pivce, pivčuga
uvo, uvce, ušerina (uветina)
oko, okce (okašce), očurda
pile, pilence, -
brdo, brdašce, -
govedo, goveče, -
dugme, dugmence (dugmić), -

TVORBA REČI, LEKSIKA: PRIDEVSKI PREFIKSI

Značenje prideva može se ublažiti uz pomoć prefiksa: **pri-, o-, na-, po-, pro-, su-**. Njihova je distribucija prilično ograničena i praktično se svodi samo na sledeće primere:

pri- : priglup, priprost, pripit

o- : omalen, osrednji

na- : nagluv, natruo

po- : podobar, povelik, podugačak

pro- : proćelav, prohladan, prosed

su- : sulud

Pojačano značenje prideva postiže se uz pomoć prefiksa **pre-** koji je toliko produktivan da se može staviti uz skoro svaki pridev koji označava neku osobinu (**presrećan, predivan, prelep, preširok, predugačak, prebogat, premlad, predobar, preskup, preambiciozan, prenatrpan, pretovaren, prezreo, prezasićen, prepametan, prehladan, pretopao...**).

Takođe vrlo produktivan pridevski prefiks je **polu-** koji ima funkciju da označi nepotpuno svojstvo nečega (**polupismen, polupijan, polupokretan, polunapredan, poluliberalan...**). S obzirom da je i ovaj prefiks danas vrlo produktivan, često nailazimo i u običnom govoru i u književnosti na okazionalne oblike koje najčešće rečnici ni ne beleže (**polulud, polunormalan, poluraspakovan, poluuvređen, poluutemeljen, polusrećan, poluzatvoren...**).

Prefiksi koji daju suprotno značenje pridevu su **ne-** (**neveseo, nestalan, neveran, nemaštovit, nemaran, neuredan, nebitan, neprirodan...**) i **bez-** (**besmislen, beznačajan, bespredmetan, bespovratan, bezizražajan, bezvredan, beskonačan, bezličan...**).

VEŽBANJA: KONDICIONAL, FUTUR II, USLOVNE REČENICE

Napomena:

Ovo vežbanje pokazalo se vrlo uspešnim za savladavanje kondicionala. Najbolje da studenti prvo na času nastave ponuđene situacije, jedan po jedan, u krug, a zatim za domaći da urade to pojedinačno, pismeno, počevši od sopstvenog primera. Jedna od varijanti ove aktivnosti je da nastave lanac rečenica, da ih bude tačno deset a da se poslednjom u nizu zatvori lanac. Dakle, ako je prva bila "Kad bih imala mnogo para..." da i poslednja završava sa "...imala bih mnogo para".

Nastavi lanac rečenica po ugledu na primer:

- Kad bih imao/la mnogo para, _____.
- Kad bih imao/la mnogo para, kupio/la bih veliku kuću s bazenom.
- Kad bih imao/la veliku kuću s bazenom, stalno bih imao/la puno gostiju u kući.
- Kad bih stalno imao/la puno gostiju, zajedno bismo se veselili.
- Kad bismo se stalno veselili, meni bi to dosadilo.
- Kad bi mi to dosadilo, kupio/la bih veliku jahtu....
- Kad bih imao/la veliku jahtu... itd.

1. Kad bih imao/la veliku jahtu, _____.
2. Ako ikad budem imao/la puno dece, _____.
3. Ako se sutra razbolim, _____.
4. Da sam astronaut, _____.
5. Kad bih bio/la kralj/kraljica, _____.
6. Da sam se rodio/la kao dete bogataša, _____.
7. Kad budem star/a, _____.
8. Kad bih bio/la jako siromašan/na _____.
9. Da sam pas, _____.
10. Da sad opet imam 5 godina _____.

Nastavak:

Sam smisli situaciju i nastavi lanac. Lanac mora da sadrži najmanje 10 rečenica. Zapiši rečenice u svesku.

Nivo 3-6

TEST: UZVICI

Nastavi rečenicu, kao u primeru:

Oh! _____
Oh! Kako vam lepo stoji taj šešir.
Oh! Pa nije trebalo... Hvala vam puno.
Oh! Mnogo je dosadan.

Ah! _____
Uh! _____
O bože! _____
Dođavola! _____
Šta?! _____
Jao! _____
Joj! _____
Hej! _____
Dosta! _____
Aman! _____
Blago tebi! _____
Odlično! _____
I!? _____
Izvini! _____
Ne! _____
Da! _____
To! _____
Tako je! _____
Fala bogu! _____
Srećno! _____
Čestitam! _____
Živeli! _____
Tišina! _____
Super! _____
Prokletstvo! _____
Polako! _____
Ojs! _____
Ups! _____

Napomena:

Mnogi uzvici u srpskom sadrže tzv. ružne reči. Štaviše, najčešće se čitave psovke javljaju u funkciji uzvika. Budući da su one deo svakodnevnog govora, preporučujemo lektorima i nastavnicima da ih uvrste na ovaj spisak, naročito kad rade sa studentima i odraslim učenicima. Mnogi uzvici sa ovog spiska zapravo ni nisu u upotrebi u govornom jeziku. Koriste se (uglavnom u prevodima) samo kao neka vrsta eufemizama za prave psovke.

GRAMATIČKE I PRAVOPISNE GREŠKE

Nadi i ispravi pravopisne i gramatičke greške.

Napomena:

Među primerima se nalaze česte greške koje prave učenici, ali neretko i govornici srpskog kojima je to maternji jezik. Iako su u nekim slučajevima greške vrlo teške i očigledne, ove vežbe mogu rešavati samo studenti i učenici koji su u završnoj fazi usvajanja jezika, naročito zato što su namerno unešeni neki slučajevi koji deluju kao greške, a nisu. Ostalima se može dati više iz zabave da probaju zajednički nešto da urade na času.

primer:

Dajte mi poluge i pomeri ću zemlju.

pogrešno:

a. poluge **b.** pomeri ću **c.** zemlju

treba:

a. polugu **b.** pomeriću **c.** Zemlju

1. U nadi sam da ćeš sutra ići samnom.
2. Nema šta da se kaže u vezi tvojih cipela osim da se mi čini da su tebi malo velike.
3. Kada ćete naučiti da govorite, tada se mi javite.
4. Jedna ruka ima pet prstova, a pet ruka dvadesetpet.
5. Letci su prosto pljuštali na nama, pa sam uzeo jedan da vidim šta na njemu je napisano.
6. U glavnom gradu, u Beogradu, ljudi u glavnom znaju gde neki stanuje po broju autobusa s kojom se vozi u centar.
7. U avijonu dobro spavamo ako čovek ne strahuje od letenja.
8. Ne znam gde da idem; ostavila sam plan grada kući.
9. Popi taj čaj, lezi i sanji lepe sanje.
10. Danas nemam vreme, ali sutra biću slobodna.
11. Popiću jednog piva s nogu pa ćemo se videti kad završim svih poslova po gradu.
12. Trebam da idem u poštu da platim telefon, ali me mrzi pa ću odugovlačiti koliko možem.
13. Kupio sam novog miša i tastature, pa mi sad kompjuter izgleda kao novi.
14. Sedio sam na mom krevetu kada je iznenada čistačica ulazila u moju sobu.
15. Po meni, Novi Sad ima raznovrsne sadržaje, a jedan od njih je Petrovaradinska tvrđava.
16. Bolje da si donela bezžični telefon nego miksera.
17. Čaj je ono čega najviše volim da pijem poslepodne, ali u jutro mi više prija kafa.
18. Dobardan, imate li onih kolača kojih sam juče naručila?
19. Karaburma je smatrana za proketo mesto jer se nekad na njegovom rtu koji se spuštao prema Dunavu nalazio gubilište gde su streljani obični i politički zatvorenici.
20. Rećiću mu da popravi česmu. Neprestano kaplje voda i to više ne mam živce da trpim.

REŠENJA:

pogrešno:

1. **a.** u nadi sam **b.** samnom
2. **a.** u vezi tvojih **b.** se mi čini **c.** tebi su
3. **a.** ćete naučiti **b.** se mi
4. **a.** prstova **b.** dvadesetpet
5. **a.** Letci **b.** na nama **c.** je napisano
6. **a.** u glavnom znaju **b.** neki **c.** s kojom
7. U avijionu dobro spavamo ako čovek ne strahuje od letenja.
8. **a.** gde **b.** kući
9. **a.** Popi **b.** sanji lepe sanje
10. **a.** vreme **b.** biću (slobodna)
11. **a.** jednog piva **b.** svih poslova
12. **a.** trebam **b.** možem
13. **a.** tastature **b.** novi
14. **a.** sedio **b.** mom **c.** ulazila
15. *nema greške*
16. **a.** bežični **b.** miksera
17. **a.** čega **b.** poslepodne **c.** u jutro
18. **a.** Dobardan **b.** kojih
19. **a.** njegovom **b.** nalazio
20. **a.** Rećiću **b.** ne mam

treba:

1. **a.** nadam se **b.** sa mnom
2. **a.** u vezi s tvojim **b.** mi se čini **c.** su ti
3. **a.** budete naučili **b.** mi se
4. **a.** prstiju **b.** dvadeset pet
5. **a.** Leci **b.** na nas **c.** piše
6. **a.** uglavnom znaju **b.** neko **c.** s kojim
7. U avionu se dobro spava ako nema straha od letenja.
8. **a.** kuda **b.** kod kuće
9. **a.** Popij **b.** sanjaj lepe snove (sne)
10. **a.** vremena **b.** ću biti (ću imati)
11. **a.** jedno pivo **b.** sve poslove
12. **a.** treba **b.** mogu
13. **a.** tastaturu **b.** nov
14. **a.** sedeo **b.** svom **c.** ušla
15. *nema greške*
16. **a.** bežični **b.** mikser
17. **a.** što **b.** posle podne **c.** ujutro
18. **a.** Dobar dan **b.** koje
19. **a.** njenom **b.** nalazilo
20. **a.** Reći ću **b.** nemam

VEŽBE, LEKSIKA, ANTONIMI, SINONIMI

Navedi reč suprotnog značenja, kao **star - nov, rat - mir, miran - nemiran, vući - gurati..**
(Zavisno od značenja, neke reči mogu imati više različitih antonima, ali i više sinonimnih antonima)

Napomena:

Reči su ovde poređane po težini, što znači da počinju od sasvim lakih primera koje mogu rešavati i početnici, a zatim se polako komplikuju do primera koji bi mogli predstavljati problem i za one kojima je srpski maternji jezik. Treba takođe naglasiti da neki slučajevi imaju više rešenja.

1. velik	34. ojačati	67. prost
2. mlad	35. impotentan	68. značajan
3. brz	36. laž	69. ljubazan
4. živ	37. ništa	70. smrdeti
5. dobar	38. mršav	71. mutan
6. bolji	39. pogrešno	72. penjati se
7. pametan	40. svetao	73. različit
8. hladan	41. pokretan	74. daleko
9. otvoriti	42. udata (udana)	75. leden
10. tih	43. očekivan	76. ljubav
11. zdrav	44. kasno	77. kulturn
12. pozitivan	45. ozbiljan	78. organizovan
13. kratak	46. društven	79. namazan
14. suv	47. odlučan	80. voljan
15. sladak	48. obući	81. nikad
16. visok	49. odgovoran	82. isprljati
17. radost	50. nikad	83. promašen
18. mek	51. krupan	84. promišljen
19. slan	52. start	85. amater
20. stvaran	53. dug	86. skroman
21. privatn	54. paran	87. bogat
22. unutra	55. prvi	88. zajedno
23. brižan	56. usporavati	89. sklopiti
24. jeftin (jevtin)	57. obavezan	90. voleti
25. težak	58. pravedan	91. vešt
26. gornji	59. važan	92. koristan
27. moderan	60. nezgodno	93. odgledan
28. dubok	61. pošten	94. naučen
29. poznat	62. nigde	95. moguć
30. imati	63. dosadan	96. izmišljen
31. pitom	64. siguran	97. korisno
32. potpisan	65. povremen	98. rđav
33. pojačati	66. jednostavan	99. smrtan

100. spretan
101. pričljiv
102. sirov
103. najslabiji
104. silazan
105. dugotrajan
106. odvrnuti
107. nizbrdo
108. pomagati
109. odmicati se
110. normalan
111. istovetan
112. smislen
113. nečiji
114. rastaviti
115. pokvasiti
116. bezbedan

117. namerno
118. odmrznuti
119. omrznuti
120. orjentisan
121. diskretan
122. oštriti
123. prihod
124. zakasniti
125. eksterijer
126. sekundaran
127. marljiv
128. graditi
129. simetričan
130. ćelav
131. brbljati
132. nevin
133. vezati

134. introvertan
135. umoran
136. grub
137. vredan
138. smiren
139. konveksan
140. vodoravan
141. volonter
142. ušće
143. taličan
144. slep
145. krezub
146. nemoj!
147. zimzelen
148. zavetrina

